

Генерални покровитељ
манifestације

Предсједник Републике Српске
Милорад Додик

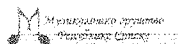
Покровитељи

ГРАД БАЊА ЛУКА

Влада Републике Српске
Министарство просвјете и културе
Министарство науке и технологије

Дани Владе С.
Милошевића
2016
Vlado S. Milosević's Days

Универзитет у Бањој Луци – Академија умјетности
Бања Лука – Република Српска

ВЛАДО С. МИЛОШЕВИЋ
Етномузиколог, композитор и педагог

ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА

Научни скуп
15-16. април 2016.
(апстракти)

2016

Бања Лука
15. и 16. април 2016.

Универзитет у Бањој Луци – Академија умјетности
Бања Лука – Република Српска

ВЛАДО С. МИЛОШЕВИЋ
Етномузиколог, композитор и педагог

ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА

Научни скуп
(апстракти)

Бања Лука
15. и 16. април 2016.

Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци
Академија наука и умјетности Републике Српске
Музиколошко друштво Републике Српске

Владо С. Милошевоћ, етномузиколог, композитор и педагог
Научни скуп ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА
15. и 16. април 2016. године
Апстракт

За издавача

Проф. др Лука Кеџман,
декан Академије умјетности Универзитета у Бањој Луци
Проф. др Рајко Кузмановић,
предсједник Академије наука и умјетности Републике Српске
Проф. мр Саша Павловић,
предсједник Музиколошког друштва Републике Српске

Уреднице:

Проф. др Соња Маринковић
Проф. др Санда Додик
Проф. др Драгица Панић Кашански

Дизајн корица

Милан Шикман

Прелом

Дарко Домазет

Штампа

Art print, Бања Лука

Тираж

80

Програмски одбор симпозијума

Проф. др Рајко Кузмановић, предсједник Академије наука и умјетности Републике Српске

Проф. др Валерија Шаула, проректорица за међународну сарадњу Универзитета у Бањој Луци

Проф. др Лука Кеџман, декан Академије умјетности Универзитета у Бањој Луци

Проф. др Соња Маринковић, предсједница програмског одбора, Факултет музичке уметности у Београду,

Проф. др Иван Чавловић, Музичка академија у Сарајеву

Проф. др Викторија Коларовска Гмирја, Факултет музичке уметности у Скопју

Проф. МА Милош Заткалик, Факултет музичке уметности у Београду

Проф. др Богдан Ђаковић, Академија уметности у Новом Саду

Проф. др. Миомира Ђурђановић, Факултет уметности у Нишу

Проф. др Мирјана Закић, Факултет музичке уметности у Београду

Проф. др Санда Додик, Академија умјетности у Бањој Луци

Проф. мр Саша Павловић, Академија умјетности у Бањој Луци

Доц. др Драгица Панић Кашански, Академија умјетности у Бањој Луци

В. асист. Ивана Росић, Академија умјетности у Бањој Луци

В. асист. Гордана Грујић, Академија умјетности у Бањој Луци

ПРОГРАМ

ПЕТАК, 15.04.2016. у 10 часова
Академија умјетности Универзитета у Бањој Луци
Камерна сала, први спрат

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ СИМПОЗИЈУМА ТРАДИЦИЈА КАО ИНСПИРАЦИЈА

Поздравна ријеч проф. др Рајка Кузмановића, председника
Академије наука и умјетности Републике Српске

Поздравна ријеч проф. др Станка Станића, ректора Универ-
зитета у Бањој Луци

Поздравна ријеч проф. др Луке Кеџмана, декана Академије
умјетности

Промоција зборника радова са прошлогодишњег скупа (др
Соња Маринковић, др Санда Додик, др Драгица Панић Ка-
шански, уреднице зборника)

Пленарно предавање др Надежде Мосусове (Београд, Србија)

ПЕТАР КОЊОВИЋ И БОСНА

Радне секције скупа:

Музикологија – сесија 1

Петак, 15.04.2016, у 12 часова, соба 7

Предсједава: Др Богдан Ђаковић

THE INVENTION OF TRADITION IN BALKAN AND
MEDITERRANEAN MUSICAL PERSPECTIVES
OF THE 20TH CENTURY

Ivan Moody

CESEM - Universidade Nova, Lisbon.

ДВА СТВАРАЛАЧКА ПРИСТУПА НОВЕ РУСКЕ ХОРСКЕ ШКОЛЕ:
ОД ТЕХНИКЕ ЦИТАТА ДО МУЗИЧКЕ МИСТЕРИЈЕ – СТРАСНЕ
СЕДМИЦЕ МАКСИМИЛИЈАНА ШТАЈНБЕРГА (1883–1946) И
АЛЕКСАНДРА ГРЕЧАНИНОВА (1864–1956)

Др Богдан Ђаковић

Универзитет у Новом Саду

Академија уметности

Департман за музику

СТИХИРЕ НА ГОСПОДИ ВОЗВАХ ВЕЛИКОГ ВЕЧЕРЊЕГ
ИЗ СЛУЖБЕ СВЕТОМ САВИ У РУСКИМ НЕУМСКИМ Р
УКОПИСИМА XVI–XIX ВЕКА

Др Ана Рашковић

самостални истраживач, Београд

НАЦИОНАЛНИ КАНОН И КУЛТУРА СЕЋАЊА:
ПОЧЕЦИ МЕМОРИСАЊА СТЕВАНА МОКРАЊЦА
У СРПСКОЈ МУЗИЦИ (1919–1923)

Биљана Милановић

Музиколошки институт САНУ

Београд

Панел: 100 ГОДИНА КАСНИЈЕ: РАЗГОВОРИ О МОКРАЊЦУ

Милош Браловић, МА

Београд

Ана Ђорђевић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Мастер студије музикологије

Бојана Радовановић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Докторске студије музикологије

Стефан Савић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Мастер студије музикологије

Музикологија – сесија 2

15.04.2016, у 12 часова, камерна сала

Председава: Др Весна Микић

SAVREMENA MUZIKA I SAVREMENOST

– MUZIKOLOŠKI (P)OGLED

Dr Vesna Mikić

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzikologiju

ХАИКУ ПОЕЗИЈАТА ВО ТВОРЕШТВОТО

НА ГОЦЕ КОЛАРОВСКИ

Викторија Коларовска-Гмирја

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

Факултет за музичка уметност – Скопје

Катедра за музичка теорија и педагогија, музикологија,

композиција и диригирање

РЕКОНСТРУКЦИЈА ФРАГМЕНАТА ДЕКОНСТРУИСАНЕ РЕФЕ-
РЕНЦЕ КАО ЕСТЕТИЧКО-ПОЕТИЧКИ ПРИНЦИП АЛЕКСАНДРА
ПЕРУНОВИЋА, НА ПРИМЕРУ ЊЕГОВОГ *HOMMAGE A CZERNY*
ЗА ДВА КЛАВИРА ОСМОРУЧНО И ЕЛЕКТРОНИКУ

Др Мирјана Веселиновић-Хофман

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

ПОЕТИКА НИЛСА РОНСХОЛДА И МЕТАМОДЕРНИСТИЧКИ
ОДНОС ПРЕМА ТРАДИЦИЈИ МОДЕРНИЗМА
И ПОСТМОДЕРНИЗМА

Радош Митровић, МА

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

ČOVEK STAROG I NOVOG DOBA I NJEGOVA MUZIKA
– JEDAN PSIHOANALITIČKI POGLED

Aleksandar Kontić

Visoka škola likovnih i primenjenih umetnosti, Beograd

Miloš Zatkalik

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

УЛОГА ТРАДИЦИЈЕ У (ДЕ)КОНСТРУКЦИЈИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ
ПОСЛЕРАТНЕ (МУЗИЧКЕ) УМЕТНОСТИ

Татјана Поповић, МА

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Докторске студије музикологије

НАУКА О HARMONIJI

– RAZVOJ TEORIJA I METODA ANALITIČKOG ISTRAŽIVANJA

Dr Sanda Dodik

Univerzitet u Banjoj Luci

Akademija umjetnosti

Katedra za muzičku teoriju

KONCEPT MUZIČKE ANALIZE U NAUCI O MUZICI

Mr Ivana Ilić

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzičku teoriju

ivanastm@ptt.rs

МУЗИКОЛОГИЈА У СРБИЈИ – ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈА
И РАЗВОЈ У ОКВИРУ НОВЕ КУЛТУРНЕ ПОЛИТИКЕ
ЈУГОСЛАВИЈЕ (1948–1985)

Бојана Радовановић, МА

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Докторске студије музикологије

Етномузикологија, сесија 1

Петак, 15.04.2016. у 12.00 часова, соба 9

Председава: Др Драгица Панић Кашански

НАУЧНА ИСТРАЖИВАЊА У КУЛТУРИ
И НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЉЕЂЕ

Др Јеленка Пандуревић

Универзитет у Бањој Луци

Филолошки факултет

Студијски програм српског језика и књижевности

Др Драгица Панић Кашански

Универзитет у Бањој Луци

Академија умјетности

Катедра за етномузикологију

Др Ирена Медар-Тања

Универзитет у Бањој Луци

Природно-математички факултет

Катедра за друштвену географију

ОД АРХАИЧНИХ ОБРЕДНИХ ПОВОРКИ
ДО САВРЕМЕНИХ КАРНЕВАЛА У СРБИЈИ

Др Весна Марјановић, етнолог/антрополог

Висока школа струковних студија

за образовање васпитача у Кикинди

ПЕСМЕ ЗА РОЈЕЊЕ ПЧЕЛА У СРБИЈИ
Др Сања Ранковић и др Мирјана Закић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за етномузикологију

„БАНИЈСКО ВЕЧЕ“ – КУЛТУРНО-ЗАБАВНО ВЕЧЕ
У НОВОМ САДУ КАО МЕСТО ЗА КРЕИРАЊЕ СУПКУЛТУРНОГ
ИДЕНТИТЕТА БАНИЈАЦА У ВОЈВОДИНИ (ЕТНОКОРЕОЛОШКИ
ПРИСТУП АНАЛИЗИ ФЕНОМЕНА)
Др Весна Карин
Универзитет у Новом Саду
Академија уметности Нови Сад
Катедра за музикологију и етномузикологију

НАРОДНИ ПЛЕСОВИ ЦРНОГОРСКЕ МАЊИНЕ У ИСТРИ
Бранислав Остојић
ГО ОШ „Риварела“ Новиград – Хрватска

РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ОБРЕДНИХ ПОВОРКИ ГОДИШЊЕГ
ЦИКЛУСА НА ПРОСТОРУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
И ЊИХОВЕ ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ
МА Ивана Росић
Универзитет у Бањој Луци
Академија умјетности Бања Лука
Катедра за етномузикологију

Музичка педагогија, сесија 1
Петак, 15.04.2016, у 12 часова, соба 2
Председава: Др Миомира Ђурђановић

TRAGOM MUZIČKE PEDAGOGIJE U SRBIJI
– MIROSLAVA VASILJEVIĆ-DROBNI
Jelena Dubljević
Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za solfedo i muzičku pedagogiju
Mr Ljiljana Vojkić
Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Pirot

FOLKLORNA MUZIKA U SRPSKOM I HRVATSKOM PROGRAMU
MUZIČKE/GLAZBENE KULTURE I ZASTUPLJENOST GRAĐE U
UDŽBENIČKIM KOMPLETIMA
Dr Miomira M. Đurđanović
Univerzitet u Nišu
Fakultet umetnosti u Nišu
Departman za muzičku umetnost
Dr. sc. Sabina Vidulin
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Muzička akademija u Puli
Odsjek za glazbenu pedagogiju

СРПСКА ДУХОВНА МУЗИКА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ЗА
МУЗИЧКУ КУЛТУРУ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ
(у периоду од завршетка Другог светског рата до данас)
Др Драгана Цицовић Сарајлић
Универзитет у Приштини – Косовска Митровица
Факултет уметности у Приштини – Звечан

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ У ЛЕСКОВАЧКОМ КРАЈУ
– ПОСЛЕРАТНА ХРОНИКА
Др Јелена Цветковић Црвеница
Универзитет у Нишу
Факултет уметности у Нишу
Департман за музичку уметност

ХАРМОНСКИ СЛУХ КАО ЕЛЕМЕНТ УСПЕШНОГ ПЕВАЊА ПРИ-
МЕРА СА ЛИСТА У НАСТАВИ СОЛФЕЂА
Др Слободан Кодела
Mr Игор Николић
Универзитет у Нишу
Факултет уметности

КАДЕНЦА – ОД ИНТОНАЦИЈЕ ДО ИМПРОВИЗАЦИЈЕ

Mr Саша Павловић

Универзитет у Бањој Луци

Академија умјетности

Катедра за солфеђо и музичку педагогију

ХОЛИЗАМ КАО ОРИЈЕНТАЦИЈА У МУЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Dr Емилија Поповић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот

e.porovic13@gmail.com

Dr Данијела Видановић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот

daca.vidanovic@gmail.com

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ КРОЗ ИГРУ У ФУНКЦИЈИ РАЗВИЈАЊА

МУЗИКАЛНОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Јасмина Столић, МА

Висока школа струковних студија за васпитаче

„Михаило Палов“ Вршац

Сања Војнов, МА

Универзитет у Новом Саду

Академија уметности

СТИЛ НАСТАВНИКА У УПРАВЉАЊУ РАЗРЕДОМ

У НАСТАВИ МУЗИКЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Mr Славица Стефановић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за солфеђо и општу музичку педагогију

ПРОВЕРА, ПРИЈЕМНИ ИСПИТ И РАЗВОЈ МУЗИКАЛНОСТИ

У ШКОЛИ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

МА Веселинка Браловић

Факултет уметности у Приштини-Звечан

Универзитет у Приштини-Косовска Митровица

Музичка теорија, сесија 1

Петак, 15.04.2016. у 15,30 часова, соба 9

Председава: Др Зоран Божанић

HARMONSKI JEZIK U SEVDALINCI ZA KLARINET

I KLAVIR VLADE S. MILOŠEVIĆA

Mr Gordana Grujić

Univerzitet u Banjoj Luci

Akademija umjetnosti

МЕСТО И УЛОГА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА ХАРМОНИЈА

У ОКВИРУ СРЕДЊЕГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Mr Наташа Нагорни Петров

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

Катедра за теоријске предмете

ХАРМОНСКИ СТИЛ У СОЛО ПЕСМАМА СРПСКИХ

КОМПОЗИТОРА – ОД КОРНЕЛИЈА СТАНКОВИЋА

ДО ПЕТРА КОЊОВИЋА

Mr Саша В. Божидаровић

Универзитет у Приштини

са привременим седиштем у Косовској Митровици

Факултет уметности

Косовска Митровица, Србија

O UTICAJU NAČINA ORGANIZACIJE TEMATSKOG MATERIJALA

NA KONSTITUISANJE RENESANSNE

TEKSTUALNO-MUZIČKE FORME

Dr Zoran Božanić

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzičku teoriju

(РЕ)КОНСТРУКЦИЈА НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА
ПРЕДМЕТА КОНТРАПУНКТ У СРЕДЊОШКОЛСКОМ
МУЗИЧКОМ ОБРАЗОВАЊУ – НЕЖНОСТ И/ИЛИ ПОТРЕБА?

Др Данијела Стојановић
Универзитет у Нишу
Факултет уметности у Нишу
Катедра за теоријске предмете

КАРНЕВАЛ ОП. 9 РОБЕРТА ШУМАНА
Спец. Александра Ивковић
Универзитет у Крагујевцу
ФИЛУМ

ТЕМА СА ВАРИЈАЦИЈАМА
У КАМЕРНИМ ДЕЛИМА ЈОХАНЕСА БРАМСА
Мр Валерија Каначки
ФИЛУМ Крагујевац
Катедра за музичку теорију и педагогију

НЕКИ АСПЕКТИ ОДРЕЂЕЊА TERMINA STIL I ŽANR
У КОНТЕКСТУ МУЗИЧКЕ ТЕОРИЈЕ I ANALIZE
Jasna Veljanović
Univerzitet u Kragujevcu FILUM
Odsek za muzičku umetnost

СУБОТА, 16. 04. 2016.

Музикологија – сесија 3
Субота, 16.04.2016, у 9 часова, Камерна сала
Председава: Др Соња Маринковић

ПЕДАГОШКА ДЕЛАТНОСТ ИСИДОРА БАЈИЋА
“Певање као педагошко средство и корист његова”
Данијела Кличковић, МА
Музичка школа *Исидор Бајић*, Нови Сад

TRIDESET I PET GODINA POSTOJANJA I RADA ODSJEKA ZA
HARMONIKU SREDNJE MUZIČKE ŠKOLE U TUZLI

Dr Miradet Zulić
Univerzitet u Istočnom Sarajevu
Muzička akademija

ЖИВОТ И ДЕЛО ДРАГОЈА ЂЕНАДЕРА У КОНТЕКСТУ РАЗВОЈА
НАЦИОНАЛНОГ СТИЛА У СРПСКОЈ МУЗИЦИ 20. ВЕКА
30 ГОДИНА ОД СМРТИ КОМПОЗИТОРА

Др Небојша Тодоровић
Универзитет у Нишу
Факултет уметности

ЗБИРКА 50 КОМАДА ЗА МЛАДЕ ПИЈАНИСТЕ ДРАГОЈА ЂЕНАДЕРА
Др Соња Маринковић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музикологију

КОНТЕКСТУАЛНА ПИТАЊА МОДЕРНИСТИЧКЕ
ПАРАДИГМЕ У МУЗИЧКОМ ИЗВОЂАШТВУ
Стефан Цветковић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музикологију.

ПУТЕВИ И ИЗАЗОВИ РАЗВОЈА РУСКОГ ПИЈАНИЗМА
ПОСЛЕ ПАДА БЕРЛИНСКОГ ЗИДА
Александар Сердар
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за клавир

RETORIKA U INTERPRETACIJI MUZIKE XVII VEKA
Dr um. Svetlana Stojanović Kutlača
MŠ „Josip Slavenski”, Beograd
Odsek za ranu muziku

ПОСТАВКА ТЕОРИЈЕ ИЗВОЂАШТВА У ПЕДАГОШКОЈ
ИНСТРУМЕНТАЛНОЈ ПРАКСИ 18. ВЕКА

Мр Филип Милинковић

Универзитет уметности у Београду

Интердисциплинарне студије

Докторске студије теорије уметности и медија

УМЕТНОСТ ЗВУКА КЛАВИЈАТУРА

Др Смиљка Исаковић

Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи

Универзитет у Крагујевцу

Музикологија – сесија 4

Субота, 16.04.2016, у 9 часова, соба 7

Председава: Др Ира Проданов Крајишник

ДЕЛА СТЕВАНА ХРИСТИЋА НА СЦЕНИ НИШКОГ
ПОЗОРИШТА ПЕДЕСЕТИХ ГОДИНА ХХ ВЕКА

Соња Цветковић

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

Департман за музичку уметност

АРХИТЕКТОНИКА ХРИСТИЋЕВОГ ОПЕЛА У БЕ.МОЛУ (1915)

Мр Сњежана Ђукић-Чамур

Универзитет у Источном Сарајеву

Музичка академија

ДРУШТВЕНИ АСПЕКТИ ИЗВОЂЕЊА МУЗИКЕ СЛАВЕНСКОГ

Мирјана Живковић, композитор,

Факултет музичке уметности у Београду,

редовни професор (у пензији)

VATROMET NEUZALUDNIH IZGARANJA:
FILMSKA MUZIKA VOJISLAVA VOKIJA KOSTIĆA

Dr Marija Ćirić

Univerzitet u Kragujevcu

Filološko-umetnički fakultet

Katedra za muziku u medijima

ОПЕРСКА ПРОДУКЦИЈА И СТАВОВИ ПУБЛИКЕ
ПРЕМА ФОРМИРАЊУ ОПЕРСКОГ РЕПЕРТОАРА: СТУДИЈА
СЛУЧАЈА ОПЕРЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Др Ира Проданов Крајишник

Универзитет у Новом Саду

Академија уметности

УЛОГА РУСКИХ УМЕТНИКА У РАЗВОЈУ И ПОПУЛАРИЗАЦИЈИ
НАЦИОНАЛНИХ БАЛЕТА У БЕОГРАДСКОМ НАРОДНОМ
ПОЗОРИШТУ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ ДВА СВЕТСКА РАТА

Aleksandra Đorđević

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

Doktorske studije na odseku za Kulturu i medije

ОДНОС УМЕТНИЧКЕ И ПОПУЛАРНЕ МУЗИКЕ
– TRANSTEKTUALNOST U STVARALAŠTVU GRUPE QUEEN

Катарина Лазаревић, МА

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Одсек за музичку уметност

Катедра за музику у медијима

WORLD OF (MUSIC IN THE) WARCRAFT: ZNAČAJ MUZIKE
U KONSTITUISANJU ELEMENATA NARATIVA IGRE

Spec. Maja Radivojević

Univerzitet u Kragujevcu

Filološko-umetnički fakultet

Katedra za muzičku teoriju i pedagogiju

Етномузикологија, сесија 2
Субота, 16.04.2016. у 09.00 часова, соба 9
Председава: Др Драгица Панић, Кашански

**ПРОЛЕГОМЕНА ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЕТИКУ
ОЈКАНА У СРПСКОЈ ТРАДИЦИЈИ**
Др Бранко Гупурдија
Филозофски факултет, Београд

**КОЛО НА КОЛУ – СИНХРОНИЗАЦИЈА ПОКРЕТА
У ГРУПНОМ/КОЛЕКТИВНОМ ИЗВОЂЕЊУ**
МА Гордана Рогановић
ВШССОВ у Кикинда
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије

**УЛОГА ПОЈЕДИНАЧНИХ МУЗИЧКИХ КОМПОНЕНАТА
У ОБЛИКОВАЊУ ВОКАЛНОГ ИЗРАЗА СРБА
НА ПЕШТЕРСКО-СЈЕНИЧКОЈ ВИСОРАВНИ**
МА Ана Живчић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије

**ОДЛИКЕ РЕПЕРТОАРА У САВРЕМЕНОЈ
ТАМБУРАШКОЈ ПРАКСИ У ВОЈВОДИНИ**
МА Јулијана Јовановић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије

**ЕТНОКОРЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА
ОБЛАСТИ ЈАЊА И ОКОЛИНЕ**
МА Сања Пупац
Универзитет у Бањој Луци

Академија уметности
Катедра за етномузикологију
ЈУ Музеј Републике Српске

**УТИЦАЈ МУЗИКЕ НА ЧОВЕКА:
ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРАН ПРИСТУП**
МА Марина Карин
Универзитет уметности у Београду
Факултету музичке уметности
Докторске студије етномузикологије

**ТЕМБР ЖЕНСКИХ ВОКАЛА КАО ОЗНАЧИТЕЉ
WORLD MUSIC-А У СРБИЈИ**
МА Сузана Арсић
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије

**РЕПЕРТОАР НА ТАНЕЦ, АНСАМБЛ НА
НАРОДНИ ИГРИ И ПЕСНИ НА МАКЕДОНИЈА**
Anna Maria Volya
Универзитет во Дебрецин
Докторска школа по историја и етнологија 2013
Докторски студии по етнологија/балклански фолклор

Музичка педагогија, сесија 2
Субота, 16.04.2016, у 9 часова, соба 2
Председава: Мр Саша Павловић

СЛОБОДНЕ АСОЦИЈАЦИЈЕ И МУЗИЧКИ ПОЈМОВИ
Др Милена Петровић
Универзитет уметности Београд
Факултет музичке уметности
Катедра за солфеџо и музичку педагогију

Гордана Ачић

МШ „др Војислав Вучковић“ Београд

Мр Вера Миланковић

Универзитет уметности Београд

Факултет музичке уметности

Катедри за солфеђо и музичку педагогију

УМЕТНИЧКА МУЗИКА У НАСТАВИ СОЛФЕЂА
КАО ФАКТОР УСПЕШНОГ МУЗИЧКОГ РАЗВОЈА

Мр Игор Николић

Др Слободан Кодела

Универзитет у Нишу

Факултет уметности

МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ
ИНФОРМАЦИОНО-КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА
У РЕАЛИЗАЦИЈИ НАСТАВЕ ПРЕДМЕТА МУЗИЧКА КУЛТУРА

Мр Саша Павловић

Универзитет у Бањој Луци

Академија умјетности

Катедра за солфеђо и музичку педагогију

КОМПАТИБИЛНОСТ ЈЕДИНИЦА УЧБЕНИЧКОГ КОМПЛЕТА
МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ СА АСПЕКТА УЛОГЕ У ВОКАЛНОМ РАЗВОЈУ

Др Александра Стошић

Универзитет у Београду

Учитељски факултет

ОРТОГЕНЕЗА ХОРИЗОНТАЛНЕ КОМПОНЕНТЕ
НАРОДНЕ МУЗИЧКЕ ЦЕЛИНЕ СА АСПЕКТА
МУЗИЧКОГ ОПИСМЕЊАВАЊА

Др Александра Милетић

Универзитет у Београду

Учитељски факултет

Катедра за уметничке предмете

НАРОДНА ПЕСМА КАО ИНСПИРАЦИЈА
У СТВАРАЛАШТВУ СУЛЕЈМАНА ЂАТОВИЋА

Мр Нака К. Никшић

Универзитет у Београду

Учитељски факултет

ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ
СА ПЕВАЊЕМ У НАСТАВИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

Др Биљана М. Павловић

Универзитет у Приштини – Косовска Митровица

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

Мр Анђелка Ковач

Школа за основно музичко образовање

Источно Сарајево

ЕЛЕМЕНТИ СРПСКОГ МУЗИЧКОГ ФОЛКЛОРА У ЕТИДАМА
ЗА СОЛФЕЂО ДР ЗОРИСЛАВЕ М. ВАСИЉЕВИЋ

Др Ивана Дробни

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за солфеђо и музичку педагогију

АПСТРАКТИ

ТЕМБР ЖЕНСКИХ ВОКАЛА КАО ОЗНАЧИТЕЉ *WORLD MUSIC*-А У СРБИЈИ

МА Сузана Арсић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије
arsiceva@gmail.com

На нашим просторима се „етно“ или „world music“ сцена јавља деведесетих година прошлог века. Сам термин тј. синтагма, односи се, у најширем контексту, на било коју врсту жанра која у себи садржи елементе неке традиционалне музике (споменути елементи се односе на ритмички или мелодијски моменат, употребу једног или више традиционалних инструмената итд.). Српска „етно“ музика је, када ставимо у фокус вокални израз, изузев усамљених момената презентације музике кроз интерпретацију мушких гласова (као што су нпр. браћа Теофиловићи), постављана и представљана махом путем женских вокала специфичне импостације и тембра. У овом раду ћу указати на тембровске карактеристике специфичних женских вокала у оквирима „world music“-а, чиме се маркира препознатљив стилски моменат, који, као такав, у одређеном тренутку, постаје означитељ ове изузетно хетерогене музичке појаве.

Кључне речи: етно, world music, тембр, женски вокали.

О УТИЦАЈУ НАЧИНА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ТЕМАТСКОГ МАТЕРИЈАЛА НА КОНСТИТУИСАЊЕ РЕНЕСАНСНЕ ТЕКСТУАЛНО-МУЗИЧКЕ ФОРМЕ

Dr Zoran Božanić

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музичку теорију
zbozanic@gmail.com

У чланку су размотрене поједине специфичности грађе текстурално-музичке форме, сасгледане из угла композиторског рада с тематским материјалом. Истраживање је базирано на примерима ренесансне музике. У нашој аналитичкој пракси и музичко-теоријској литератури, ова проблематика није довољно разрађена. Текст је утемељен на радовима иностранних музичких теоретичара и сопственим истраживањима. У центар разматрања постављен је одсек као основна структурна јединица, на основу које се конституишу различити хијерархијски нивои музичке форме. При том, од великог су значаја начини организације тематског материјала, манифестовани употребом технике кантуса фирмуса и имитације. Обухваћена су још питања политематизма одсека: дефинисани су начини излагања тема и одређен је њихов утицај на структурни план композиције. Овде се често појављују сложене контрапунктске ситуације, које су у овом раду посебно обрађене. Циљ је да се прошире теоријски и методолошки оквири за тумачење музичке композиције засноване на тексту, унапреди анализа и оствари боље разумевање композиторске праксе ренесансне епохе.

Кључне речи: музичка анализа, текстурално-музичка форма, одсек, тематски материјал, ренесанса.

ХАРМОНСКИ СТИЛ У СОЛО ПЕСМАМА СРПСКИХ КОМПОЗИТОРА – ОД КОРНЕДИЈА СТАНКОВИЋА ДО ПЕТРА КОЊОВИЋА

Мр Саша В. Божидаревић

Универзитет у Приштини
са привременим седиштем у Косовској Митровици
Факултет уметности
Косовска Митровица, Србија
sasabozidarevic@gmail.com

У контексту разматрања увек актуелног проблема уметничке обраде и надградње фолклора, у овом раду представљени су карактеристични типови хармонске надградње фолклорних цитата у *Обрадама народних песама за један глас и клавир* српских композитора XIX и прве половине XX века. Истраживање хармонских типова обављено је на узорку категоријално и старосно дистинктивних фолклорних образаца (од *песама иаширијархалној културној режима до песама новије традиције трагској стила са западним утицајем*) у вокалним деоницима уметнички обрађених народних песама. Приликом процене утицаја музичких компоненти и планова фолклорног цитата на хармонски језик, пошло се од претпоставке да су песме различитих стилских обележја генератори разноврсних хармонских типова и њихових варијанти. То значи да пораст амбитуса мелодијског цитата, усложњавање његових метроритмичких образаца и формаланог модела (од строфичног, преко варирано-строфичног до прокомпонованог), представљају погодну основу за сродне поступке уметничке обраде, укључујући ту и хармонску. Крајњи циљ овог истраживања је да се изврши извесна типологизација хармонског стила у овој специфичној категорији српске соло песме, чиме би се допринело квалитативно новом аналитичком приступу хармонске компоненте, не само у музичком жанру на који је примарно усмерен овај рад, већ и шире, у оквиру целокупног корпуса вокално-инструменталних композиција генерисаних и инспирисаних фолклором.

Кључне речи: српска соло песма, уметничка обрада народне песме за глас и клавир, хармонски типови, музичка анализа.

РЕПЕРТОАР ОТ НА ТАНЕЦ, АНСАМБЛ НА НАРОДНИ ИГРИ И ПЕСНИ НА МАКЕДОНИЈА

Anna Maria Bolya

Универзитет во Дебрецин
Докторска школа по историја и етнологија 2013
Докторски студии по етнологија/балкански фолклор
info@bolyaannamaria.hu

Репертоарот на Танец (Ансамбл на народни игри и песни на Македонија) содржува изворни, обработени и стилизирани кореографии и сценски адаптации. Овие кореографии и сценски адаптации се претставени и други народни ансамбли ширум Македонија и во кругот на фолклорни групи преку македонските граници.

Степенот на стилизација е вечно прашање, не само во Македонија но во случајот на сите фолклорни творештва во Европа, како на пример во Унгарија.

Преку анализа на едни кореографии на Танец, како и Тешкото, Копачка, и други кореографии сврзани со празници на календарен циклус, се дискутира за прашањата на изворен фолклор, за автентичност, дури и ако можеме да зборуваме изворност и автентичност во случајот на сценската претстава. Овие прашања ги споредуваме со појавата на движењето Генгешбокрета (Gyöngyösbokréta) во Унгарија, на чие целта беше промовирањето на селската култура на настаните од главен празник 20. август во Будимпешта, пред втората светска војна.

Има ли денес актуалност на прашањето на изворност, автентичност; кои карактеристики на кореографии на Танец се специфични, во споредба со Европа и со Унгарија?

Клучни зборови: Macedonian folklore, Tanec Ensemble, folkdance, stylized choreographies, authentic folklore.

ПРОВЕРА, ПРИЈЕМНИ ИСПИТ И РАЗВОЈ МУЗИКАЛНОСТИ У ШКОЛИ ОСНОВНОГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА

Веселинка Браловић, МА

Факултет уметности у Приштини-Звечан
Универзитет у Приштини-Косовска Митровица
bralovicveselinka@gmail.com

Истраживања су потврдила да деца у најранијем узрасту у већини случајева "копирају" музику коју слушају њихови родитељи. Веома осетљив период код деце представља почетак музичког школовања. По степену важности за успех ученика је најзначајније задовољство бављења музиком, залагање, вежбање и амбиција, односно жеља за остваривањем успеха. Музикалност је сложена психолошка појава, која подразумева предиспозицију за доживљавање, разумевање, репродукцију и стварање музике (воља, концентрација, пажња, широко интересовање изван музике). Разним методама и тестовима се утврђују предиспозиције будућих полазника у музичку школу, који у повољним условима могу да се развију и достигну високе резултате. Развијањем музикалности код ученика, развија се и низ способности, од којих ће они бити вишеструко емоционално богатији, како у детињству, тако и током целог живота. Радом на развоју музичких способности у раном школском узрасту остварује се темељ и основа даљем музичком развоју ученика. Не треба запоставити чињеницу, да ће наведена интересовања и жеља за даљим бављењем музиком, допринети већим ученичким ангажовањем на часовима солфеђа, као и потребу даровитих да похађају музичку школу, где додатно проширују своје музичке способности и музикалност. Пријемни испит треба да буде добро осмишљен и организован од стране наставника, како би могао успешно одабрати талентоване ученике. Веома је важно да задати примери или песмице буду једноставни, познати и интересантни, јер деца тог узраста стварају одбојност према нечему што је непознато и компликовано. Наставник има значајну улогу у одабиру ученика на пријемном испиту у школама за основно музичко образовање.

Кључне речи: музикалност, провера, пријемни испит, вежбање.

ПАНЕЛ: 100 ГОДИНА КАСНИЈЕ: РАЗГОВОРИ О МОКРАЊЦУ

Милош Браловић, МА

Београд
milosbralovic@gmail.com

Ана Ђорђевић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Мастер студије музикологије
anadj91@gmail.com

Бојана Радовановић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије музикологије
br.muzikolog@gmail.com

Стефан Савић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Мастер студије музикологије
stefansavic111@gmail.com

У оквиру пројекта *100 година касније*, посвећеном стогодишњици од смрти Стевана Мокрањца, а за почетом 2014. године, разговарали смо са бројним стручњацима (музиколозима, композиторима, диригентима и теоретичарима) о значају и утицају утемељивачког, композиторског и педагошког рада најзначајнијег српског композитора. На основу материјала прикупљеног кроз интервјуе, направљен је сценарио за документарни филм *Довољно за бесмртност*, који ће бити премијерно приказан у другој половини 2016. године.

Имајући у виду ограничено трајање једног филмског остварења, са једне стране, а, са друге, обимност материјала до којег смо дошли, желели бисмо да прикажемо и осветлимо и оне странице интервјуа и тематске области које неће бити приказане у филму. Сценарио филма базира се на исечцима из интервјуа који су подељени у неколико тематских целина – Стваралаштво, Утицај на потоње композиторске генерације, Рецепција,

Обележавање годишњице смрти – које ћемо разматрати и овом приликом, али са освртом на интервјуе у целини, како бисмо боље осветлили место Мокрањца у српској култури данас.

Кључне речи: Стеван Мокрањац, стогодишњица, обележавање, разговори, окументарни филм

NEKI ASPEKTI ODREĐENJA TERMINA STIL I ŽANR U KONTEKSTU MUZIČKE TEORIJE I ANALIZE

Jasna Veljanović

Univerzitet u Kragujevcu

FILUM

Odsek za muzičku umetnost

jasnaveljanovic@gmail.com

U ovom radu će se razmotriti termini stil i žanr u muzičkoj teoriji radi njihovog preciznijeg određenja. Već sama činjenica što bez upotrebe ova dva termina nije moguće sprovesti nikakvu detaljniju analizu muzičkog dela, govori u prilog njihovom velikom značaju. Međutim, uprkos tome se njihovo određenje u (našoj) muzičkoj teoriji ne precizira pa je ono često podrazumevajuće. U analitičkoj praksi se termin stil najčešće upotrebljava u ova tri značenja: individualni stvaralački manir (npr. Bahov stil), da označi čitavu epohu (barok), ali i njen jedan 'ogranak' (npr. galantni stil). Najizrazitije stil dolazi do izražaja kada se sva tri slučaja poklope u ličnosti jednog kompozitora (Palestrina, Bah, Mozart, Šopen, Debisi itd). Do razdora između udžbeničke teorije i analitičke prakse dolazi zbog toga što su udžbenici o muzičkim formama ranije pokušavali da svedu teorijska uopštavanja na karakteristike sve tonalne muzike pa i šire. Međutim, analitička praksa je pokazala da je pravilno poimanje muzičkih oblika moguće jedino uz pomoć poznavanja stilskih odrednica epohe uopšte, kao i tehničkih sredstava (strukture, tonalnog i tematskog plana). Na tom tragu, u radu će se uporediti prva knjiga posvećena pojmu stila u muzici, koja se pojavila početkom prošlog veka (*Stil u muzici*, Guido Adler) i udžbenici novijeg datuma koji su nastali nakon prepoznavanja

potrebe za uvođenjem predmeta Muzički stilovi (*Stil i žanr u muzici*, Nazajkinski), kao i dela koja predstavljaju pokušaj sinteze svih dosadašnjih razmatranja o stilu u potrazi za metateorijom stila (*Stil 1. Istorijske i analitičko-teorijske koordinate*, Tatjana Marković). Pojam žanra je lakši za određenje jer on zapravo predstavlja klasifikaciju određenih kompozicija uslovljenu socijalnim potrebama. Međutim, upravo kriterijumi klasifikacija i predstavljaju najčešće problem u raspravama o ovom terminu. Takođe pojam žanr se često poistovećuje sa pojmom stil (sonatni stil, varijacioni stil, svitni stil), ili se pak pravi njihova kombinacija (*žanrovski stilovi*) pa je tim pre u ovom radu neophodna i diskusija o oba ova pojma. Napraviće se paralela i sa tumačenjem ova dva pojma u teoriji književnosti (*Period, stil, žanr*, Aleksandar Flaker).

Cilj rada je konkretizovati upotrebu termina stil i žanr sa staništa muzičke teorije i prilikom analize forme i razgraničiti šta je to što ih u analitičkom postupku određuje, a šta je već nagovešteno 'spoljašnjim faktorima' kao što je epoha, kompozitor i muzički sastav.

Кључне речи: muzički oblici, analiza, stil, žanr, geneza.

РЕКОНСТРУКЦИЈА ФРАГМЕНАТА РЕКОНСТРУИСАНЕ РЕФЕРЕНЦЕ КАО ЕСТЕТИЧКО-ПОЕТИЧКИ ПРИНЦИП АЛЕКСАНДРА ПЕРУНОВИЋА, НА ПРИМЕРУ ЊЕГОВОГ *HOMMAGE A CZERNY* ЗА ДВА КЛАВИРА ОСМОРУЧНО И ЕЛЕКТРОНИКУ

Др Мирјана Веселиновић-Хофман

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за музикологију

mvesel@eunet.rs

Hommage à Czerny за два клавира осморучно и електронику (2006; 2011–2013), прва је у низу од четири композиције Александра Перуновића које сачињавају његов циклус инструменталних и вокално-инструментално-електронских композиција *Посвете*

(2011–2014). За све делове тог циклуса карактеристичан је деконструктивистички приступ музичкој традицији (професионалној и/или народној). Она у Перуновићевој естетици и поетици фигурира у облику одабране референце која је подвргнута фрагментацији на елементе и, уопште, „појавне облике” који је – према ауторовом схватању и музичком доживљају те референце – најспецифичније оличују и најпрепознатљивије заступају. Међу њима су конкретна дела или жанрови, као означитељи, „симболи” стваралаштва одређеног композитора формирано захваљујући неким његовим посебним, ексклузивним решењима, процедурама или правилима (нпр. формалним, хармонским, инструментационим), као и одређени музички/уметнички шаблони/„теме”/манири који се везују за појединачног композитора, појединачни стил, одређену музичку праксу, етничко поднебље, и др. Ти фрагменти одабраних референци имају смисао не само музичке инспирације, дакле смисао пресудних генератора музичких садржаја и музичког обликовања свих делова овог циклуса, већ и смисао координата асоцијативног, рефлексивног поља у којем се креће Перуновићево ишчитавање и промишљање фрагмената деконструисане референце; у којем се одвија стварање целине његовог дела као вида поновног, сасвим личног музичког виђења и „склапања” тих фрагмената.

У овом раду ће тај вид „реконструкције” а тиме и (ре) семантизације бити размотрен на примеру феномена Черни и његових означитеља у Перуновићевој композицији *Hommage à Czerny*.

Кључне речи: Александар Перуновић; циклус *Посвешће; Hommage à Czerny*; деконструкција; (ре)семантизација.

HARMONSKI JEZIK U SEVDALINCI ZA KLARINET I KLAVIR VLADE S. MILOŠEVIĆA

Mr Gordana Grujić

Univerzitet u Banjoj Luci
Akademija umjetnosti
gocasavic84@gmail.com

Vlado S. Milošević napisao je četiri kamerne kompozicije za klarinet i klavir od kojih se ističe *Sevdalinka* nastala 1967. godine, a objavljena u izdanju autora (Vlade Miloševića) 1971. godine. Kamerna djela Vlade Miloševića u harmonskom pogledu je moguće grupisati na osnovu manjeg ili većeg uplitanja folkloru. *Sevdalinka* je u tom pogledu djelo otvoreno folklorne građe.

S toga će ovaj članak donijeti prikaz harmonskih elemenata sa posebnim osvrtom na one folklornog ishodišta poput: specifičnih ljestvica i akorada proizašlih ih tih ljestvica, kao i specifičnih akorada sa dodatim disonancama i nefunkcionalnih slijedova akorada.

Ključne riječi: Vlado S. Milošević, *Sevdalinka*, harmonija, akord, tradicija.

NAUKA O HARMONIJU – RAZVOJ TEORIJA I METODA ANALITIČKOG ISTRAŽIVANJA

Dr Sanda Dodik

Univerzitet u Banjoj Luci
Akademija umjetnosti
Katedra za muzičku teoriju
sandadodik@gmail.com

Prateći istorijat teorijских disciplina, može se primijetiti da su prvi radovi o muzici i njenim tehničkim sredstvima egzistirali kao dio normativne nauke čiji je cilj bio demonstracija i konkretizacija pravila u muzičkom djelu. Sa druge strane, fokusirajući se na estetičke, kritičke i književne postulate, razmatranja o muzičkom djelu imala su za cilj približavanje muzike koncertnoj publici. Po-

čeci razvoja nauke o harmoniji vezani su za drugu polovinu 16. vijeka. Korijeni razvoja nauke o harmoniji mogu se pronaći u radovima Carlina (Giuseppe Zarlino, 1517–1590) i Mersena (Marin Mersenne, 1588–1648), a status muzičko-teorijske discipline dobila je Ramoovim (Jean Philippe Rameau, 1683–1764) teorijskim postavkama u prvoj polovini 18. vijeka. Vrhunac razvoja, ova disciplina je dostigla kroz teorijske rasprave Huga Rimana (Hugo Riemann, 1849–1919) na prelazu u 20. vijek.

Ključne riječi: muzička teorija, harmonija, analiza, istorijat, razvoj

ЕЛЕМЕНТИ СРПСКОГ МУЗИЧКОГ ФОЛКЛОРА У ЕТИДАМА ЗА СОЛФЕЂО ДР ЗОРИСЛАВЕ М. ВАСИЉЕВИЋ

Др Ивана Дробни

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за солфеђо и музичку педагогију
ivana.drobni@gmail.com

Др Зорислава М. Васиљевић (1937–2009) припада групи најистакнутијих стручњака, музичких педагога, који су деловали на простору бивше Југославије. Објавила је низ радова из области музичке педагогије, музичке теорије и етномузикологије. У својој настави, али и у бројним публикованим чланцима, уџбеницима и приручницима за солфеђо, нарочиту пажњу привлачи однос који је показивала према српском музичком наслеђу. У предстојећем излагању, започетом (и недокончаном) непосредно после смрти Васиљевићеве, намера нам је да, осим испуњавања личног и професионалног дуга, покренемо са, сада већ пристојне временске дистанце, сагледавање доприноса који је остварила у музичкој педагогији Србије и региона. Обиман посао који нам предстоји сматрамо да је најбоље „отворити“ управо оним што је представљало не само њену најужу струку, већ и делокруг рада у којем је несвесно и без било каквих претензија, испољила

вансеријску музикалност и стваралачки потенцијал. Елементи музичког фолклора у етидама за солфеђо, у том смислу, за Васиљевићеву нису представљали пуке парафразе или цитате традиционалних мелодијских образаца или ритмова (мада има и таквих), већ нешто много дубље и значајније: почетак и крај музичког развоја. Почетак, у којем су народне тоналне основе послужиле као основа за надоградњу разнолике наставне проблематике описавши, на свом врхунцу, пун круг подсетивши нас на оно од чега потичемо и што носимо дубоко у себи.

Кључне речи: музичка писменост, музичка педагогија, музички фолклор, метаритам, ритам, етиде за солфеђо

TRAGOM MUZIČKE PEDAGOGIJE U SRBIJI – MIROSLAVA VASILJEVIĆ-DROBNI

Jelena Dubljević

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za solfeđo i muzičku pedagogiju
jdubljevic@yahoo.com

Mr Ljiljana Vojkić

Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača Pirot
ljubljevic@yahoo.com

Miroslava Vasiljević-Drobni (1930–2012), muzički pedagog i redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu, ostavila je značajan trag u istoriji srpske pedagogije solfeđa, o čemu, između ostalog, svedoče specijalne i prve nagrade njenih studenata na takmičenjima i preko dvadeset studenata koji su sa visokim ocenama diplomirali iz predmeta Metodika muzičke nastave i Metodika nastave solfeđa. Održala je brojne seminare za nastavnike solfeđa i muzičkog vaspitanja u muzičkim i opšteobrazovnim školama širom Srbije. Autor je i koautor zbirki i priručnika, dok je u periodičnoj štampi pisala o improvizaciji i problemima nastave solfeđa. Učestvovala je u izradi Nastavnih planova i Programa ogleđa

u Školi za muzičke talente u Čupriji, od njenog osnivanja 1973. godine, gde je i predavala. Bavila se izvođaštvom kao korepetitor i član hora seniora AKUD „Branko Krsmanović“ i pomažući član hora „Beogradski madrigalisti“.

Кључне речи: muzička pedagogija, Miroslava Vasiljević-Drobni, solfedo, Fakultet muzičke umetnosti.

ДВА СТВАРАЛАЧКА ПРИСТУПА НОВЕ РУСКЕ ХОРСКЕ ШКОЛЕ: ОД ТЕХНИКЕ ЦИТАТА ДО МУЗИЧКЕ МИСТЕРИЈЕ – СТРАСНЕ СЕДМИЦЕ МАКСИМИЛИЈАНА ШТАЈНБЕРГА (1883–1946) И АЛЕКСАНДРА ГРЕЧАНИНОВА (1864–1956)

Др Богдан Ђаковић
Универзитет у Новом Саду
Академија уметности
Департаман за музику
bogdandj@eunet.rs

Интензитет музичке експресије који се налази у химнама Великог поста не може се мерити ни са једном другом групом химнографских текстова, стога су значајни руски композитори из различитих историјских периода радо писали аранжмане или оригинална дела базирана на овим сижеима. У размаку од десетак година, Александар Гречанинов (1864–1956) и Максимилијан Штајнберг (1883–1946) компоновали су хорске а сарпелла циклусе *Страсне седмице* као изузетна уметничка достигнућа Нове руске школе: Гречанинов у најинтензивнијем периоду њеног постојања (1911), а Штајнберг после Октобарске револуције 1917. године и практичног престанка њеног деловања, када је већина композитора напустила Русију и у времену када се аутор није могао надати ни премијерном извођењу свога дела (1921–1923). За разлику од водећег идеолога Нове руске школе Александра Кастаљског (1856–1926) који се залагао за систематску употребу старих црквених напева у новим полифоним хорским аранжманима и махом појединачним литургијским ставови-

ма, Гречанинов се опредељује за синтетизовање личних квази-појачких тема у процесу стварања како појединачних химни тако и интегралних већих циклуса који су водили ка симфонизацији овог жанра. Да би изградио кохерентан циклус од тринаест ставова, Гречанинов у *Страсној седмици* оп. 58 извлачи кључне мотивске ћелије из различитих напева и развија их током дела. Као резултат настаје партитура богата мелодијским и хармонским решењима која имају лајтмотивску функцију. Ученик и зет Николаја Римског-Корсакова, те школски друг Игор Стравинског (1882–1971), Максимилијан Штајнберг у највећој мери следи концерт старијег аутора: у сваком од једанаест ставова узима по једну причу о Исусу после доласка у Јерусалим, креће се кроз његову издају и страдање, те завршава напевима вечерње службе пред Васкршњу недељу, описујући узбудљив драмски лук од таме ка светлости. Поред различито одабраних химнографских целина (уместо фрагмената Пређеосвећене литургије код Гречанинова, Штајнберг инсистира на две химне Великог четвртка и теме Јудине издаје), већи степен разлике огледа се у начину коришћења древних црквених напева, односно укупној музичко-стилској концепцији. У поређењу са Гречаниновим, Штајнбергова *Страсна седмица* оп. 13 остварује утисак веће објективности, замењујући чисто звучне елементе Гречаниновљевих касно романтичарских хармонија, повременим имитационим контрапунктом и отвореним акордима зачињеним дијатонским дисонанцама. Са изузетком једног става без употребе напева („Разбојника благоразумнаго“) Штајнберг нуди модернизовани вид аскетско-полифонизове хармонизације мелодија знаменог појања, док Гречанинов остварује јединствени прототип музичко драмске мистерије, у доброј мери ослоњен на искуства Вагнерове опере и европске симфонијске музике.

Кључне речи: Нова Руска школа, стари црквени напеви, Вагнерова опера, симфонизација, употреба лајт-мотива, имагинарни црквени фоклор, сложена хорска фактура.

ULOGA RUSKIH UMETNIKA U RAZVOJU I POPULARIZACIJI
NACIONALNIH BALETA U BEOGRADSKOM NARODNOM
POZORIŠTU U PERIODU IZMEĐU DVA SVETSKA RATA

Aleksandra Đorđević

Univerzitet u Beogradu

Fakultet političkih nauka

Doktorske studije na odseku za Kulturu i medije

alexys_cello@yahoo.com

Nastanak i razvoj baletske umetnosti u Beogradu vezan je za grupu ruskih umetnika koji su bežeći od Oktobarske revolucije i ruskog građanskog rata spas pronašli u Kraljevini SHS. Kako balet sve do kraja Prvog svetkog rata nije bio deo kulturno-umetničke prakse domaćeg stanovništva, pred ruske umetnike postavljen je veliki zadatak – da legitimizuju i popularizuju baletsku umetnost u Kraljevini SHS/Jugoslaviji.

Institucionalizacija baleta od osnivanja samostalnog baletskog departmana beogradskog Narodnog pozorišta 1922. godine predstavljala je početni impuls, ali daleko više zalaganja bilo je neophodno da umetnička igra u Beogradu dostigne popularnost kakvu je imala u carskoj Rusiji. Popularizacija umetničke igre stvorila bi nove estetske navike kod gradskog stanovništva nove otadžbine, što bi automatski značajno poboljšalo socijalni status ruskih baletskih umetnika i scenskih radnika zapošljenih u pozorištu.

Jedan od modela da se balet približi lokalnom stanovništvu koncipiran je na stvaranju jugoslovenskih nacionalnih baleta, koji će inspiraciju tražiti u tradiciji i kulturnim obrascima jugoslovenskih naroda. Tako dolazi do sinergije dva suštinski različita kulturno-umetnička obrasca koja je koncipirana na elementima umetničke i moderne igre ruskih sunarodnika dopunjene autentičnim folklornim nasleđem jugoslovenskih naroda. U dva od ukupno tri jugoslovenska nacionalna baleta međuratnog perioda ruski umetnici odigrali su suštinski važnu ulogu i time značajno dorineli razvoju baletske umetnosti u Beogradu.

Кljučне рећи: Balet, ruska emigracija, Narodno pozorište u Beogradu, *Licitarsko srce*, *Ohridska legenda*.

АРХИТЕКТОНИКА ХРИСТИЋЕВООГ ОПЕЛА У БЕ-МОЛУ (1915)

Mr Снежана Ђукић-Чамур

Univerzitet u Источном Сарајеву

Музичка академија

snjezanadjukic@hotmail.com

Опело у бе-молу Стевана Христића припада невеликој групи опе-ла писаних, у највећој мјери, по правилу православног црквеног богослужења. Увидом у класификацију три основна црквена молитословља при смрти хришћанина (литургија за умрле, панихида и опело) уочава се да је сам назив „опело“ у наведеној Христићевој композицији релативно проблематичан, јер се заправо ради о нешто проширеној верзији панихиде, односно парастоса. Распоред и број пјесама у Христићевом Опелу указује на одређене слободе у концепцији читавог циклуса обреда, чини се, с намјером да се обезбједи озбиљнији степен повезаности пјесама и јектенија међу њима. Аутор рада ће се бавити макроформалним аспектом *Опела* у цјелини, утврђујући који елементи и нивои симетрија и еквиваленција су утицали на насталу архитектонику дате композиције.

Кључне ријечи: Христић, опело, архитектоника форме, макроформа, симетрија.

FOLKLORNA MUZIKA U SRPSKOM I HRVATSKOM PROGRAMU
MUZIČKE/GLAZBENE KULTURE I ZASTUPLJENOST GRAĐE
U UDŽBENIČKIM KOMPLETIMA

Dr Miomira M. Đurđanović

Univerzitet u Nišu

Fakultet umetnosti u Nišu

Departman za muzičku umetnost

miomira.djurdjanovic@gmail.com

Dr. sc. Sabina Vidulin

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Muzička akademija u Puli

Odsjek za glazbenu pedagogiju
svidulin@unipu.hr

U osnovnoškolskim programima za muzičku/glazbenu kulturu u Srbiji i Hrvatskoj, jedno od područja koje se izučava je i folklorna muzika. Iako je danas ta vrsta muzike manje prisutna u svakodnevnom životu, amaterski i profesionalni pevači, svirači i plesači promovišu je kao estetsku i nacionalnu vrednost, kao izraz regionalnih i lokalnih identiteta. Elementi narodnog stvaralaštva u srpskom nastavnom programu navode se tokom čitavog perioda osnovnog obrazovanja s tim da je izostalo preciznije određenje geografskog porekla muzičkih primera. U obrazovnim postignućima naznačeno da se od učenika očekuje da u oblasti znanja i razumevanja narodne muzike na osnovnom nivou poznaju pojmove narodnog stvaralaštva, muzičke karakteristike i specifične sastave, kontekst nastanka srpske narodne muzike, kao i najznačajnije karakteristike folklorne muzike drugih naroda. Folklorna muzika u hrvatskom programu deli se u šest oblasti i obrađuje se od petog do osmog razreda, po načelu zavičajnosti. U obrazovnim postignućima naznačeno je da treba upoznati i prepoznati muzičke funkcije folklorne muzike kroz elemente pevanja, sviranja i plesa. Prihvatanjem i osveščivanjem kulturno-umetničkih vrednosti regionalne, nacionalne i evropske kulturne baštine u kontekstu svetske kulture podstiče se interkulturalno razumevanje, razume važnost nacionalne tradicionalne baštine kao dela kulturnog kapitala što predstavlja pretpostavku za razumevanje drugačije kulture i razvoj kulturne svesti. Upravo zato, poželjno je da folklorna muzika bude deo školskih nastavnih programa. Namera autorica je istražiti u kom obimu je zastupljena folklorna muzika (pesme za pevanje, dela za slušanje) u udžbenicima muzičke/glazbene kulture i pripadajućim CD-ima od petog do osmog razreda u odnosu na autorske pesme/dela, pesme iz drugih zemalja i prigodne pesme/dela.

Ključne reči: folklor, muzička/glazbena kultura, osnovna škola, Hrvatska, Srbija.

ДРУШТВЕНИ АСПЕКТИ ИЗВОЂЕЊА МУЗИКЕ СЛАВЕНСКОГ

Мирјана Живковић, композитор,
Факултет музичке уметности у Београду
редовни професор (у пензији)
mirziv@yahoo.fr

Због специфичне ситуације у животу и стваралачком опусу Јосипа Славенског (1896–1955) подсетићемо се на неке чињенице из његове биографије које су утицале на рецепцију његовог стваралаштва у срединама у којима је живео.

Успеси Славенских дела у иностранству нису увек наилазили на одговарајући пријем на домаћем терену. Његов музички авангардизам није био близак ни загребачкој ни београдској концертној публици 20-тих и 30-тих година прошлог века. У последњим деценијама XX. века, потреба за ревитализацијом стваралаштва овог аутора имала је, поред културолошких, и политичке конотације. Сада, 2016. године, када се присећамо да се навршава 120 година од рођења Јосипа Славенског, желели бисмо да још једном размотримо позицију стваралачке личности Јосипа Славенског и подсетимо се на неке карактеристичне особине његове музике.

Кључне речи: Јосип Славенски, фолклорни експресионизам, културна дипломатија.

УЛОГА ПОЈЕДИНАЧНИХ МУЗИЧКИХ КОМПОНЕНАТА У ОБЛИКОВАЊУ ВОКАЛНОГ ИЗРАЗА СРБА НА ПЕШТЕРКО-СЈЕНИЧКОЈ ВИСОРАВНИ

Ана Живчић, МА
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије
anazivcic@yahoo.com

Досадашња искуства етномузиколога показују да се приликом дефинисања и прецизног одређења вокалних дијалеката кључно

ослањамо на музичке компоненте. Када се појединачна музичка компонента испољи као основно изражајно средство у музичком току она постаје структурно тежиште одређене музичко-поетске целине. Ако се иста музичка компонента на исти или сличан начин активира у већем броју напева онда се перципира као значајно обележје једног музичког типа. У овом раду ће, на примерима поткрепљеним непосредним теренским и аналитичким искуством, бити приказано како активација музичких компонента обликује вокални израз Срба на Пештерско-сјеничкој висоравни. Пажња ће нарочито бити усмерена на артикулациону компоненту и тембр као њен посебно уочљив елемент.

Кључне речи: музичка компонента, артикулација, тембр, интензитет, динамичка својства.

TRIDESET I PET GODINA POSTOJANJA I RADA ODSJEKA ZA HARMONIKU SREDNJE MUZIČKE ŠKOLE U TUZLI

Dr Miradet Zulić

Univerzitet u Istočnom Sarajevu
Muzička akademija
m.zulic@bih.net.ba

U radu se govori o jubileju Odsjeka za harmoniku Srednje muzičke škole u Tuzli. Sa radom je počeo školske 1978/79. godine kao prvi odsjek za harmoniku na srednjoj muzičkoj školi u Bosni i Hercegovini. U proteklih trideset i pet godina, brojni solisti, kamerni ansambli i orkestar harmonika ovog odsjeka učestvovali su na mnogim takmičenjima na kojima su ostvarili zavidne rezultate. Osim takmičenja, učenici su redovno bili aktivni i sa koncertnim aktivnostima i zajedno sa profesorima izgradili prepoznatljiv kvalitet i stil. Mnogi od njih, danas su uzorni harmonikaši i pedagozi u Bosni i Hercegovini i šire.

Pored pedagoškog rada u Srednjoj muzičkoj školi u Tuzli, profesori harmonike sa ovog odsjeka doprinijeli su razvoju muzičke kulture i harmonike u Bosni i Hercegovini kroz razne druge aktiv-

nosti: pedagoškim radom u drugim srednjim muzičkim školama, članstvu u žirijima na brojnim takmičenjima, u ulozi predavača na seminarima, objavljivanju prve knjige o harmonici u BiH izučavane sa naučnog i stručnog aspekta, objavljivanju naučnih i stručnih radova.

Кључне riječi: harmonika, srednja muzička škola, Tuzla, muzička pedagogija, tradicija.

KARNEVAL OP. 9 ROBERTA ŠUMANA

Спец. Александра Ивковић

Универзитет у Крагујевцу
ФИЛУМ

ivkovic.aleksandra83@gmail.com

Бројне су могућности у интерпретацији *Карневала* Оп. 9 Роберта Шумана, о чему говори велики број радова који се баве овим циклусом и који показују широк спектар приступа и виђења овог дела. У раду ћемо истаћи битна својства индивидуалног стила Шумана и његових стваралачких стратегија. Идеја је да се сагледа циклус као целина с обзиром на опсег музичких значења која произилазе из мелодијског повезивања ставова унутар циклуса, али и укаже на начине на које се циклус, путем аутоцитата, повезује са Шумановим опусом у целини. У раду ћемо се, осим мелодијским карактеристикама, бавити и жанровским карактеристикама циклуса (с обзиром на то да се, већином, смењују играчки ставови), топикама (према лексикону топика у XIX веку, које је систематизовала Џенис Дикеншитс). Даље интерпретације су могуће и у светлу бројних других савремених теорија, међу којима је и Бахтинова теорија карневала, с обзиром на то да је карневал или "бал под маскама", као тема, присутан на разне начине код Шумана.

Кључне речи: мелодијска повезаност циклуса, интертекстуалност, топике, теорија карневала

Mr Ivana Ilić

Univerzitet umetnosti u Beogradu

Fakultet muzičke umetnosti

Katedra za muzičku teoriju

ivanastm@ptt.rs

Iste godine kada je u prvom izdanju enciklopedije *The New Grove Dictionary of Music and Musicians* objavljen članak Ijana Benta o muzičkoj analizi, Džozef Kerman je muzičkim teoretičarima u SAD-u uputio poziv da „izađu iz muzičke analize”. Uprkos tome što je do ove posve slučajne vremenske podudarnosti došlo u anglo-američkom kontekstu, ona iz današnje perspektive ima značaj i van tog konteksta. Jer, Bent je na obuhvatan i sistematski način zaokružio liniju razvoja muzičke analize koju u najopštijem smislu možemo nazvati tradicionalnom ili strukturalističkom. Njegovim napisom je, u meri u kojoj je to uopšte moguće, konsolidovan i kanonizovan profil muzičke analize u smislu u kojem je ona razumevana i praktikovana tokom većeg dela 20. veka: kao tehnički projekt razvijan u sferi sistemskih teorija strukture. Nasuprot tome, Kerman je svojim polemičkim tekstom problematizovao upravo tu liniju razvoja muzičke analize i najavio simboličku ‘smrt’ strukturalističke muzičke analize i njeno preispitivanje i redefinisanje u okviru težnji za ponovnim promišljanjem pozicije same nauke o muzici na humanističkoj sceni. Premda je još na početku 21. veka delovalo da su rasprave oko muzičke analize „bile u opasnosti da postanu zamorne” (Samson, 2001), čini se da (još) uvek ima pitanja koja se o ovoj disciplini mogu postaviti na nov i konstruktivan način.

Ključne reči: nauka o muzici, muzička analiza, strukturalizam, interpretacija.

Др Смиљка Исаковић

Факултет за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи

Универзитет у Крагујевцу

smiljkais@gmail.com

Инструменти са клавијатуром представљају велику групу инструмената којима је заједничка клавијатура на којој се свира. Међутим, механизам који производи звук је у овој групи тровалентан: ударачки (клавир), дувачки (оргуље), окидачки (чембало), са неколико подгрупа у свакој врсти. Од првих хидрауличких оргуља старог Египта све до романтизма композиције су препуштене извођачу да изабере неке од постојећих и понуђених могућности. У раној музици композитори обележавају своја дела “за клавијатуре”, остављајући интерпретативну слободу. Данас велика слобода избора представља истовремено и тешкоћу и дилему: да ли ће се Антонио Кабесон свирати на оргуљама или чембалу, Моцарт на фортепијану или модерном клавиру, Бах на чембалу, клавикорду или Стенвеј концертном клавиру (чак је и Бетовен у раним опусима био амбивалентан, препоручујући клавичембало или фортепиано). Колико је могућности, толико је и опасности да се направи погрешан избор и композиција изгуби своју аутентичност и лепоту. Изабрати прави инструмент значи познавати техничке и акустичке особине инструмената, њихове звучне домете у одређеном простору, брзину реаговања у настанку тона од момента контакта са дирком, итд. Такође се подразумева познавање карактера композиције, намене, времена и места настанка, и музичког стила коме припада. Ови сложени захтеви од извођача траже мултидисциплинарни приступ одабраној музици. Дешава се да и најбоље дело звучи досадно и неуверљиво због погрешног избора инструмента, док велики интерпретативни мајстори могу изводити исту композицију на разним инструментима, зналачки прилагођену медију који им је под прстима, са једнако високим квалитетом и уметничким

дометом. У овом раду покушаћемо да анализирамо шта одваја, у овом аспекту, успешну интерпретацију од просечне.

Кључне речи: клавијатура, инструменти, мултидисциплинарност, репертоар, интерпретативна слобода

ОДЛИКЕ РЕПЕРТОАРА У САВРЕМЕНОЈ ТАМБУРАШКОЈ ПРАКСИ У ВОЈВОДИНИ

Јулијана Јовановић, МА

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије
julijanaj88@yahoo.com

Синтагма тамбурашка пракса подразумева тамбурашку музику (музички текст) и контекст у ком се јавља, који је увек друштвено и културно условљен. У том смислу, савремено, као временска одредница контекста, односи се на период од почетка 21. века до данас. Будући да се у овом временском периоду тамбурашка пракса реализује кроз изузетно хетерогене музичке жанрове, који се често у току извођења прожимају и укрштају у зависности од конкретног музичког догађаја, односно конситуације, указује се потреба систематизације и типологизације свих појавних форми актуелног тамбурашког репертоара на територији државе Србије на којој је ова музичка форма и најзаступљенија – Војводини. Дакле, у овом раду биће идентификован и, према структурално-формалним одликама, генерално систематизован актуелни репертоар тамбурашких оркестара у Војводини. Посебна пажња биће усмерена ка идентификацији ванмузичких параметара који утичу на његово формирање у одређеним конситуацијама, као што су концертна извођења, музички фестивали, кафанско музицирање и друго.

Кључне речи: етномузикологија, савремена тамбурашка пракса, репертоар, контекст, конситуација.

ТЕМА СА ВАРИЈАЦИЈАМА У КАМЕРНИМ ДЕЛИМА ЈОХАНЕСА БРАМСА

Мр Валерија Каначки

ФИЛУМ Крагујевац

Катедра за музичку теорију и педагогију

vkanacki@kg.ac.rs

Брамс (J. Brahms) се варијацијама бавио континуирано кроз целокупно своје стваралаштво, било пишући независне варијационе циклусе (највећим делом за клавир), било интегришући их у веће целине (сонатни циклус, али и унутар сонатног облика, као нпр. у *Клавирском квинтету* оп. 60 у це-молу). Савременици који су тежили новим путевима, међу њима и Вагнер (Wagner), видели су Брамса као традиционалисту који се предано бавио познатим, или како Вагнер каже (уп. Калбек (Kalbeck) 1904–14: 117), *старим* формама. Заснивајући своје стваралаштво на традицији варијација минулих времена, Брамс се изразито критички односио према ондашњој композиторској пракси, преплављеној варијацијама, преиспитујући њихову вредност. Два аутора у чијој делатности је Брамс нашао ослонац (и уопштено и посебно када су варијације у питању) јесу два музичка гиганта, Бах и Бетовен. Управо у контрапунктској традицији, и третману басове линије Брамс се ослања на Баха, а приписивана му економичност тематске грађе (независно од формалног типа), надовезује се на Бетовенову композициону технику. Лагани ставови *Сонатне за кларинет и клавир* оп. 120, бр.2 и *Гудачкој секстету* оп. 18., те финале *Гудачкој квинтету* оп. 67 написани су у форми теме са варијацијама. У споју експресивне романтичарске хармоније, класичних формалних оквира и (нео)барокних композиционих техника израста Брамсов варијациони циклус. Романтичарске варијације и варијациона техника развила се у неколико праваца (фантастичне/слободне, карактерне, орнаменталне, те остинатне варијације), а из тог спектра појавних видова, као самостална, индивидуализована појава развила се Брамсова варијациона поетика, која најчешће подразумева комбинацију различитих

типова варијација. Такође, уочава се садејство и утицај других формалних типова на форму варијација. У раду се сагледава начин реализације сваког варијационог циклуса понаособ али и увиђају општи обликотворни принципи изградње варијационог циклуса код Брамса.

Кључне речи: Брамс, варијације, варијациони циклус, камерна дела.

**„БАНИЈСКО ВЕЧЕ“ – КУЛТУРНО-ЗАБАВНО ВЕЧЕ
У НОВОМ САДУ КАО МЕСТО ЗА КРЕИРАЊЕ СУПКУЛТУРНОГ
ИДЕНТИТЕТА БАНИЈАЦА У ВОЈВОДИНИ (ЕТНОКОРЕОЛОШКИ
ПРИСТУП АНАЛИЗИ ФЕНОМЕНА)**

Др Весна Карин

Универзитет у Новом Саду
Академија уметности Нови Сад
Катедра за музикологију и етномузикологију
vesna.karin@uns.ac.rs

Културно-забавни програм под називом „Банијско вече“ одржава се сваке године у ресторану „Рибарац“ у Новом Саду. Срби са Баније досељени у Војводину чине групу која није уредно просторно ограничена и територијализована. Стога „Банијско вече“, као локална манифестација, представља средство (само)идентификације Банијаца у новом друштвено-културном контексту – Војводини, у којој се путем плеса и музике репрезентује културна баштина Срба са Баније.

Будући да је овај феномен врло комплексан, он се може анализирати са више становишта: етнокоролошког, етномузиколошког, антрополошког и др. „Банијско вече“ ће у овом раду бити сагледано у виду плесног догађаја, а циљ рада је да се размотре карактеристике феномена о којем је реч. У тексту ће бити испитана теза да ли се „Банијско вече“ у Новом Саду може посматрати као место на којем се креира локално-регионални

супкултурни идентитет Банијаца у Војводини у односу на Србе староседеоце, али и друге досељенике у Војводини, као и да се одговори на питање у којој мери овај плесни догађај Банијаца у Новом Саду утиче на формирање таквог идентитета.

Кључне речи: плес, Банијци, „Банијско вече“, локално-регионални и супкултурни идентитет, Војводина.

**УТИЦАЈ МУЗИКЕ НА ЧОВЕКА:
ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРАН ПРИСТУП**

МА Марина Карин

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије етномузикологије
martinakarin@yahoo.com

Етномузиколошка истраживања музике имају за циљ да, између осталог, одговоре на питања која се тичу песме или мелодије и њених компонената, дакле „музичког текста“, али и да утврди која је улога музике у друштвено-културном контексту у којем се музика проучава.

Предмет истраживања у овом раду јесте музика као феномен који је деценијама и вековима у назад посматран кроз многе научне дисциплине као што су филозофија, социологија, психологија, антропологија и др. Циљ рада јесте да се интердисциплинарним приступом и етномузиколошком анализом да преглед досадашњих одређења музике и њене моћи и да се укаже на то које компоненте музике утичу на човеково понашање.

Кључне речи: музика, моћ, интердисциплинарност, утицај, феномен.

ПЕДАГОШКА ДЕЛАТНОСТ ИСИДОРА БАЈИЋА
„ПЕВАЊЕ КАО ПЕДАГОШКО СРЕДСТВО И КОРИСТ ЊЕГОВА”

Данијела Кличковић, МА
Музичка школа Исидор Бајић
Нови Сад
daniijela.ibajic@gmail.com

Сваки подухват Исидора Бајића обухватао је већину проблема ондашњег музичког и културног живота Новог Сада и Војводине. Имао намеру да их реши, односно покрене питање решавања или утиче на убрзавање тока већ започетог процеса. Сваки подухват требало је да досегне општи циљ очувања српске музике и културе и на дуже (или заувек) постави чвршће темеље на којима је требало да наставе они који долазе. У пронађеним писмима из периода Бајићевог студирања у Будимпешти, у пројектима за оснивање Српског музичког сената, за реформу појања и певања, реорганизовању плана и програма у школама, мелографском раду, издавању *Српске музичке библиотеке*, *Српској музичкој листи*, *Кола партишура*, уџбеника, појанки и др, Бајић паралелно брине о актуелним педагошким проблемима, музичком образовању и васпитању свих оних који се у било ком виду баве музиком и о свеукупном стању музичког живота у свом непосредном окружењу. Он подстиче професионалан рад образованих појединаца, аматерских друштава и српске омладине. Стога 25. јуна 1912. године потписује „Пројекат за промену учења појања и музике у Српској великој гимназији у Новом Саду”.

Кључне речи: Исидор Бајић, педагогија, музичко издаваштво, црквено појање, музичка школа.

ХАРМОНСКИ СЛУХ КАО ЕЛЕМЕНТ УСПЕШНОГ ПЕВАЊА
ПРИМЕРА СА ЛИСТА У НАСТАВИ СОЛФЕЋА

Др Слободан Кодела
Мр Игор Николић
Универзитет у Нишу
Факултет уметности
kboban64@gmail.com, igornik.fu@gmail.com

Развој хармонског слуха представља један од важних задатака музичке наставе, којем се кроз предмет солфеђо тежи у оквиру различитих облика рада и комплементарних методских поступака. Сматрамо да је развијено хармонско мишљење значајна карактеристика образованих музичара у већини видова испољавања музичког талента, односно области специјализације (извођаштво, педагогија, композиторска делатност, дириговање и др). У раду се полази од претпоставке да развијен хармонски слух значајно утиче на успешност певања (тоналних) мелодијских примера са листа у настави солфеђа. На узорку студената Факултета уметности у Нишу извршена је емпиријска провера наведене хипотезе. Развијеност хармонског слуха утврђена је путем усменог и писменог опажања хармонских веза (функција у тоналитету), а значајност повезаности овог фактора са успехом у извођењу *а прима висша* примера проверена корелационом анализом.

Кључне речи: музичка педагогија, солфеђо, музички слух, хармонски слух, певање са листа.

ХАИКУ ПОЕЗИЈАТА ВО ТВОРЕШТВОТО НА ГОЦЕ КОЛАРОВСКИ

Викторија Коларовска-Гмирја

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје
Факултет за музичка уметност – Скопје
Катедра за музичка теорија и педагогија, музикологија,
композиција и диригирање
vkolarovskagmirja@gmail.com

Интересот на европските уметници кон неевропските култури има долга традиција, а особено моќно се пројавува во 20-от век. Во таа смисла, се забележува посебна улога на културите на Далечниот Исток, особено Кина и Јапонија, во европската уметност и филозофија, но и во поширокиот животен контекст (стилот на живеење, религиозните и духовните практики, интересот кон јазиците базиран како на општокултурните, така и економските интереси). Европскиот („западниот“) човек преку оваа култура го доживува различниот светопоглед заснован на интуитивното наспроти рационалното, вреднувањето на процесот наспроти резултатот, минливоста наспроти трајноста, микрокосмот наспроти макрокосмот и сл. Еден од фундаменталните стремежи на современата култура – лаконскиот и концентриран израз – резонира со еден од најрепрезентативните и стари жанрови на јапонската поезија: хаику стиховите. Во различни земји, вклучително и Македонија, се преведува јапонската хаику поезија, а се создаваат и сопствените поетски дела врз оваа традиција. Хаику поезијата станува инспирација за еден од истакнатите македонски композитори Гоце Коларовски (1959-2006) кој создава репрезентативни дела на стиховите од врвниот хаику мајстор Мацуо Башо (Matsuo Bashō, 1644-1694). Во предложениот труд ќе се анализираат вокалните циклуси од Гоце Коларовски *Четири митновенија на пролеќијта* (2002) и *Четири снежни митновенија* (2003). Особен акцент ќе се стави на општата музичко-поетска замисла, аспектите на заемното делување на музиката и зборот (принципите на вокализацијата на текстот, соодносот на поетската и музичката форма, изразните средства, „локалниот“ колорит и сл.) и драматургијата на циклусот.

Клучни зборови: хаику поезија, македонска музика, вокална музика, Гоце Коларовски.

ЧОВЕК STAROG I NOVOG DOBA I NJEGOVA MUZIKA – JEDAN PSIHOANALITIČKI POGLED

Aleksandar Kontić

Visoka škola likovnih i primenjenih umetnosti, Beograd
akonti@vektor.net

Miloš Zatkalić

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
mzatkali@eunet.rs

U prethodnim studijama ukazivali smo na izomorfizam između muzičke forme i reprezentacija primarnih procesa kao na logičnu posledicu postavke da u muzici kreativna regresija ide najdublje, te da putem nje, čovek izražava najarhaičnije, a možda time i najautentičnije aspekte svoga selfa. Muzička forma reprezentuje u temporalnom sledu auditorne predstave koje su nosioci auditivnih tenzija, čijim se ovladavanjem postiže (estetsko) zadovoljstvo.

Umetnik, u ovom slučaju muzički, produkuje tenzije koje nisu samo sastavni deo muzičke forme kao koherentne organizacije, već će ta organizacija referirati i na generalne tenzije, odnosno anksioznosti ili strahove svoje epohe. Shvatanja određenih psihoanalitičara u vezi s promenom čovekovog selfa tokom istorije vode ka zaključaku da je ljudima ranijih epoha bila svojstvenija jasna i koherentna struktura ličnosti, čije su elementi dolazili u međusobne konflikte: id i ego, ego i superego, odnosno id i superego (*Guilty Man*, po psihoanalitičaru Hajncu Kohutu). U novije, pak, vreme, anksioznosti postaju drugačije: pojavljuju se strukturni deficiti u ličnosti. Umesto ranije preovlađujućeg straha od krivice ili, uopšteno, tenzija među jasno definisanim instancama, javlja se strah od asimilacije, fragmentacije, praznine ili odustva smisla, a takvim ličnostima vladaće opšta nespecifična anksioznost (tenzija). Elementi ličnosti nisu samo nestrukturirani, već su njihove međe krajnje maglovite i nejasne (Kohutov *Tragic Man*).

Polazeći od ovih stavova, u radu ćemo nastojati da pokažemo kako je veliki broj kompozitora dvadesetog veka stvarao muziku koja nas dotiče upravo u tom aspektu psihičkog. Zahvaljujući po-

menutom izomorfizmu muzičkih procesa i reprezentacije primarnih procesa, pokazaćemo vezu između straha od dezintegracije i, šire gledano, anksioznosti svojstvene novijem yremenu, sa kompleksnim kompozicionim sistemima, destabilizujućim principima organizacije, fragmentiranjem strukture, pa i samog muzičkog tkiva, i uznemirjućeg, disonantnog (u širokom smislu) zvuka tipičnog za muziku proteklog veka.

Ključne reči: Primarni procesi, Kohut, anksioznost, muzička struktura, fragmentacija.

ODNOS UMETNIČKE I POPULARNE MUZIKE – TRANSTEKTUALNOST U STVARALAŠTVU GRUPE QUEEN

МА Катарина Лазаревић

Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет
Одсек за музичку уметност
Катедра за музику у медијима
katarinalazarevic87@gmail.com

Pitanje uticaja različitih stilskih aspekata umetničke muzike, kao i interpoliranje njenih komponenti (pojedinih melodija, karakterističnih harmonija, ritma, fature iz određene epohe) u domen popularne muzike, može se sagledati pomoću teorijskog pristupa transtekstualnosti Žerara Ženeta (Gérard Genette). Cilj ovog rada jeste predstavljanje intencionalnih stilskih referenci iz domena umetničke muzike u stvaralaštvu grupe Queen kroz transtekstualnu analizu, kao i problematizovanje kompozicionih i tekstualnih značenja koje one dobijaju u žanru popularne muzike.

U tom smislu, reprezentativan primer transtekstualnih relacija predstavlja njihov album *A Night at the Opera* iz 1975. godine. U radu će se najpre ukazati na opšta mesta u istoriji popularne muzike koja podrazumevaju uticaje „klasičnih“ muzičkih obrazaca. Zatim će se stvaralaštvo grupe Queen postaviti u kontekst postmodernog brisanja granica između umetničke i popularne muzike, da bi se kroz transtekstualnu analizu baziranu na metologiji Žerara Ženeta, podrob-

nije problematizovalo značenje intencionalnih umetničkih referenci na albumu *A Night at the Opera*. Uočavajući prisustvo različitih aspekata iz domena visoke umetnosti u delima grupe Queen, ovim radom će se ponuditi jedan od mogućih uvida u postmodernu otklanjanje tradicionalne razlike između visoke i niske umetnosti.

Ključne reči: postmoderna, popularna muzika, umetnička muzika, transtekstualnost, Queen.

ЗБИРКА 50 КОМАДА ЗА МЛАДЕ ПИЈАНИСТЕ ДРАГОЈА ЂЕНАДЕРА

Др Соња Маринковић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музикологију
sonja.marinkovic@gmail.com

У клавирском опусу Драгоја Ђенадера посебно место имају комади које је аутор наменио младим пијанистима и обликовао их у збирку која обједињује педесет минијатура, а објављене су у едицији Удружења композитора Босне и Херцеговине 1981. године. У овим делима композитор се појављује првенствено као инвентивни мајстор минијатуре. Њихова педагошка намена определила је да комади буду организовани према идеји прогреса како сложености примењених изражајних средстава, тако и музичке комплексности замисли. У српској музици овакав композиторски прилог литератури за најмлађе има својеврстан ексклузивитет и овај рад има за циљ да аналитички представи одабране комаде како би се указало на потребу њиховог коришћења у настави клавира. Истовремено, увид у композиционе поступке на добар начин сведочи о типичним одликама композиторовог писма и може да илуструје ширину дијапазона коришћених музичко-изражајних средстава и типичне одлике Ђенадеровог музичког језика.

Кључне речи: Драгоје Ђенадер, српска музика, БиХ музика, минијатура, пијанизам, клавирска педагогија.

ОД АРХАИЧНИХ ОБРЕДНИХ ПОВОРКИ ДО САВРЕМЕНИХ КАРНЕВАЛА У СРБИЈИ

Др Весна Марјановић

Висока школа струковних студија
за образовање васпитача у Кикинди
marjanov.v@sezampro.rs

У раду се расправља о прејижима традиционалних модела културе маскирања у време годишњих обичаја и савремених утицаја на ову обредну праксу код данашњег становништва Србије. Сачуване до 21. века, поворке са маскираним учесницима представљају важан сегмент духовног наслеђа европске културе, Балкана, па и у Србији. У основи свих поворки открива се препознатљив, готово идентичан садржај и структура ритуала. Сагледано из димензије минулих времена они откривају контекст исте древне литургије, исте свете драме. Сходно времену и начину када се појављују у јавности, поворке су временом промениле свој митски садржај и везу са култовима предака и аграрних божанстава или демона. Оно што их чини споном са минулим временима то је да и даље, а данас још више, стварају илузију једнакости – носећи маску, сви учесници су на истом нивоу – богати и сиромашни, стари и млади, мушкарци и жене, деца и одрасли, те доводе до интеграције популације и стварања атмосфере опуштања, забаве. У Србији је, поред традиционалних модела поворки, све чешћа пракса имплементације страних образаца понашања маскираних учесника. То је посебно изражено путем афирмације рада туристичких организација и уласком градова у Федерацију европских карневалских градова.

Кључне речи: обредне поворке, традиција, маска, ритуали, карневал.

SAVREMENA MUZIKA I SAVREMENOST – MUZIKOLOŠKI (P)OGLED

Dr Vesna Mikić

Univerzitet umetnosti u Beogradu
Fakultet muzičke umetnosti
Katedra za muzikologiju
vesnasmikic@gmail.com

Tekst je zamišljen kao pokušaj teorijske apropijacije i dalje teoretizacije postavki istoričara umetnosti, Terija Smita (Terry Smith) koji su, u prevodu na srpski jezik, objavljeni u zbirci tekstova objedinjenih pod naslovom "Savremena umetnost i savremenost" (Orion Art, Beograd, 2014). Teoretizacijom diskurzivnih mehanizama koji formiraju pojam savremenosti u svetu muzike (na srpskom jeziku), pokušaću da izvedem muzikološki (p)ogled na prakse savremene muzike.

Кључне речи: Teri Smit, diskurzivna analiza, savremena muzika, savremenost, teoretizacija

CONTEMPORARY MUSIC AND CONTEMPORANEOUSNESS – MUSICOLOGICAL PERSPECTIVE

PhD Vesna Mikić

University of Arts in Belgrade
Faculty of Music
Department of musicology
vesnasmikic@gmail.com

The paper is conceptualized as an essay in theoretical appropriation and further theorizing of the concepts by art historian/theoretician Terry Smith. In 2014 his different papers were published in Serbian translation under the title "Savremena umetnost i savremenost" (Contemporary Art and Contemporaneusness, Orion Art, Belgrade). By theorizing of the different discursive mechanisms that form the concept of contemporaneusness in the world of music (and in Serbian language), I will try to perform the musicological perspective of contemporary music practices.

Key words: Terry Smith, discursive analysis, contemporane-ousness, contemporary music, theorizing.

НАЦИОНАЛНИ КАНОН И КУЛТУРА СЕЋАЊА:
ПОЧЕЦИ МЕМОРИСАЊА СТЕВАНА МОКРАЊЦА
У СРПСКОЈ МУЗИЦИ (1919–1923)

Биљана Милановић
Музиколошки институт САНУ
Београд
milanovic@beograd.com

Мапирање континуитета са националном музичком традицијом пре Првог светског рата, омеђено напорима око материјалног, економског и културног консолидовања Београда после ратне катастрофе, чинило је део тежњи за организовањем престоничког музичког живота новоосноване Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. О томе је сведочио један од првих заједничких наступа београдских хорова (1919), посвећен искључиво Мокрањчевом стваралаштву. Није то било гест којим су се окупљена певачка друштва „симболично [...] опростила са XIX веком“ (Пејовић, 2004: 181), већ почетак у остваривању низа музичких догађаја којима се потврђивала вредност националне музичке 'класике' у новом времену. Међу њима су била још четири концерта, остварена у режији Певачког друштва *Шанковић*, после којих ће уследити и вишедневна манифестација поводом преноса Мокрањчевих посмртних остатака из Скопља у Београд, септембра 1923. године.

Рад је осмишљен као прилог изучавању разнородних и дуготрајних процеса канонизације Стевана Мокрањца у оквири-ма националне уметничке традиције, па ће наведени догађаји, заједно са другим релевантним аспектима српске и југословенске музичке културе назначеног времена, бити сагледани као почетна, због ратних околности закаснела микро-етапа у меморисању Мокрањца по његовој смрти 1914. године.

Кључне речи: Стеван Стојановић Мокрањац, српска музика, национални канон, традиција, култура сећања.

ОРТОГЕНЕЗА ХОРИЗОНТАЛНЕ КОМПОНЕНТЕ
НАРОДНЕ МУЗИЧКЕ ЦЕЛИНЕ СА АСПЕКТА
МУЗИЧКОГ ОПИСМЕЊАВАЊА

Др Александра Милетић
Универзитет у Београду
Учитељски факултет
Катедра за уметничке предмете
aleksandra.miletic@uf.bg.ac.rs

Услов за музичко функционисање при декодирању музичке целине јесте њена припадност музичком систему према релевантним критеријумима тоналности. У овом раду приказаћемо вишевековно наслојавање у ортогенези наше народне песме од основне формуле до коначног формирања специфичног и аутохтоног лествичног обрасца са тоналним центром и функционалношћу осталих тонова који му гравитирају. Кроз кратак приказ методичке организације наставе основног музичког описмењавања на народним тоналним основама циљ нам је да покажемо колико је прихватљива поставка основне музичке писмености у оквиру музичког система на којем почива наша народна мелодија. Долазећи у наставном процесу основног музичког описмењавања до назначења у „дур-мол“ систем показујемо могућности музичког функционисања у оба музичка система, зависно од тога којој тоналности музичка целина која треба да се отпева или запише припада. Садржаји рада нису резултат само сложене компаративне анализе него и реализације у наставној пракси са позитивним резултатима.

Кључне речи: музичка педагогија, ортогенеза народне песме, народни музички лествични образац, настава музичког описмењавања, интеграција народног и класичног музичког система

ПОСТАВКА ТЕОРИЈЕ ИЗВОЂАШТВА У ПЕДАГОШКОЈ ИНСТРУМЕНТАЛНОЈ ПРАКСИ 18. ВЕКА

Мр Филип Милинковић

Универзитет уметности у Београду
Интердисциплинарне студије
Докторске студије теорије уметности и медија
filip.milinkovic85@gmail.com

Област теорије и историје извођаштва почев од осамдесетих година 20. века постаје самостална академска дисциплина и изучава се на бројним универзитетима у свету. Ово је у тесној спрези са развојем интересовања за студије ране музике (данас се та област углавном именује као *историјски информисано извођење*), премда се њено поље интересовања не ограничава само на ова питања. Специфичност ове дисциплине лежи у томе што она обједињује практичан приступ музичком извођаштву са научном истраживачком методологијом. Међутим, то не значи да се дисциплина сматра новом, јер се њен развој може пратити од 18. века, утемељена је у време заснивања музикологије као нове самосталне хуманистичке дисциплине и развијала се у њеном склопу. Питања теорије и историје извођаштва изворно су постављена у оквирима педагошке праксе и њена тесна повезаност са овом облашћу постоји до данас. Фокус рада ће бити на мање истраженом подручју педагошке литературе из 18. века намењене виолончелу, коме се у анализама до сада није посвећивала пажња, јер се у историји извођаштва овог периода преваходно говори о педагошком доприносу Ф. Купрена, Ж. Ф. Рамоа, Ј. Ј. Кванца, К. Ф. Е. Баха и Л. Моцарта. Циљ је компаративно сагледавање ових доприноса.

Кључне речи: историја извођаштва, теорија извођаштва, виолончело, традиција, школа за виолончело.

ПОЕТИКА НИЛСА РОНСХОЛДА И МЕТАМОДЕРНИСТИЧКИ ОДНОС ПРЕМА ТРАДИЦИЈИ МОДЕРНИЗМА И ПОСТМОДЕРНИЗМА

Радош Митровић, МА

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Одсек за музикологију
radosh.mitrovic@gmail.com

Теоретичари Тимотиус Фермулен (Timotheus Vermeulen) и Робин ван ден Акер (Robin van den Akker) су 2010. године дефинисали појам метамодернизма. Они су овим термином покушали да означе време *после* постмодернизма и уметност која настаје у том периоду. Реч је о концепту који не наступа деструктивистички према постмодернизму, али представља радикално другачији одговор на савремене друштвене и уметничке проблеме. Метамодернизам преузима идеје модернизма које су на специфичан начин *унапређене* постмодерним искуством. Овај појам означава уметност која се налази *између* – уметност са елементима који јесу конституенти обе поменуте естетике. У том смислу, ова идеја је на најбољи начин формулисана у Манифесту метамодернизма, у којој се наводи: „Морамо да се ослободимо инерције која је резултат века модернистичке идеолошке наивности и циничне неискрености његовог антонимичног копијета”. Основне замисли метамодернизма се могу регистровати у оним музичким делима која, као што је напоменуто, нису ни модернистичка ни постмодернистичка, тј. и једно су и друго. Композиција *Me quitte* (2013), данског композитора Нилса Ронсхолда (Niels Rønsholdt) управо одговара оваквој дефиницији. Реч је о делу које, према мојој тези, садржи метамодернистички карактер, а што се може закључити на основу тумачења њеног значењског оквира. У раду ћу проблематизовати питање метамодернизма и покушати да региструјем елементе овог општег теоријског концепта у музици. Циљ јесте формулисање критеријума према којима можемо да класификујемо музичка дела као метамодернистичка, при чему

Ронсхолдово стваралаштво свакако може да послужи као парадигматичан пример.

Кључне речи: метамодернизам, модернизам, постмодернизам, традиција, Нилс Ронсхолд Тимотиус Фермулен, Робин ван ден Акер.

THE INVENTION OF TRADITION IN BALKAN AND MEDITERRANEAN MUSICAL PERSPECTIVES OF THE 20TH CENTURY

Ivan Moody

CESEM - Universidade Nova, Lisbon.
ivanmoody@gmail.com

The term "invention" derives from the Latin word *inventio*, meaning not only "invention" in the standard contemporary acceptance of the word, but "discovery". It is also a technical term in rhetoric, referring to the systematic search for arguments. "Invention" in this sense is a word that applies with considerable accuracy to the search for a basis for the musical expression of national identities in the early 20th century. In this paper, in the context of a continuing research project, I will explore some connections and contrasts between the concept of the "invention of tradition" in the work of a number of composers whose work has been associated with this phenomenon in the Balkans and in the Mediterranean, including Josip Štolcer Slavenski (1896-1955), Vlado Milošević (1901-90), Fernando Lopes-Graça (1906-1994) and Gian Francesco Malipiero (1882-1973), and attempt to begin to build a framework within which we may view such "inventions" not only as the finding of establishment of different traditions, but of fragments of a larger cultural meta-narrative: that of Southern Europe.

Keywords: Balkan, Mediterranean, South, Tradition, Invention.

ПЕТАР КОЊОВИЋ И БОСНА

Др Надежда Мосусова

Београд
mosusova@sbb.rs

Српски композитори 19. и прве половине 20. века радо су се обраћали босанској музичкој традицији, нарочито њеном урбаном слоју муслиманске провенијенције. За Србе је музичка Босна била Оријент у пуном смислу речи и самим тим егзотика *par excellence*, примењивана у композицијама одговарајућег садржаја. Због мелизматике и увек присутне прекомерне секунде у мелодијској структури, босанско-муслимански фолклор је у српским делима чинио ефектан контраст „фолклоризмима“ дијатонског и модалног мелодијско-хармонског склопа. За пример служе: *Шестна руковет* Стевана Мокрањца (*Књигу пише Мула Паша*), да не говоримо о његовој *Четрнаестој*, или опера Станислава Биничког *На уранку* и сценска музика за драму *Ташана*, опера *Кнез Иво од Семберије* Исидора Бајића, опера *Зулумћар* Петра Крстића, опере *Кошћана* (Песма о були) и *Ошацина* Петра Коњовића, исто тако балет *Охридска легенда* Стевана Христића.

Међутим, примат, а можда и једино место у српској музици у истицању муслиманске љубавне песме, познате под називом *севдалинка* као посебног музичког жанра, односно *лида* специфичне врсте, припада Петру Коњовићу. Занимљиво је пратити еволуцију његове севдалинке, од сценске музике за *Златицу*, комад Османа Ђикића, писане 1904, и пет соло песама објављених 1906. године, до капиталне збирке од сто народних песама за глас и клавир *Моја земља*, настале у раздобљу од две међуратне деценије. Треба имати у виду да се „оријентализам“ српских стваралаца, укључујући и Коњовића, слично руским композиторима 19. века манифестовао претежно у области „имагинарног“ а не аутентичног муслиманског фолклора.

Кључне речи: Петар Коњовић, Осман Ђикић, Босна, фолклор, севдалинка.

PETAR KONJOVIĆ AND BOSNIA

Nadežda Mosusova

Belgrade
mosusova@sbb.rs

Serbian composers of the 19th and early 20th century eagerly turned to the Bosnian musical tradition, especially to its urban stratum of Muslim origin. For Serbs, musical Bosnia was Orient in the full sense of the word and therefore exoticism par excellence, applied in their compositions of the corresponding content. Due to the use of melisma and always present augmented second in the melodic structure, the Bosnian-Muslim folklore made in Serbian output an effective contrast to "folklorisms" of diatonic or modal melodic and harmonic structure. For example, the *Sixth handful* of Stevan Mokranjac (Mula Paša writing to Hajduk Veljko), not to mention his *Fourteenth*, or Stanislav Binički's opera *At Dawn* and incidental music for the drama *Tašana*, opera *Prince Ivo of Semberija* by Isidor Bajić, Petar Krstić's opera *The Usurper*, operas *Koštana* (Song about a Muslim woman) and *Fatherland* by Petar Konjović, also ballet *The Legend of Ochrid* by Stevan Hristić.

However, the primacy, and perhaps the only place in Serbian music in highlighting Muslim love song, known as *sevdalinka*, as a specific type of the *lied*, belongs to Petar Konjović. It is interesting to follow the evolution of his *sevdalinka* from the incidental music for *Zlatija*, Osman Đikić's piece, written in 1904, five solo songs published in 1906, to the capital collection of hundred of folk songs for voice and piano *My country*, resulting in a period of two interwar decades. It should be borne in mind that the "Orientalism" of Serbian artists, including Konjović's, was similar to that of the 19th century Russian composers, manifested mainly in the field of "imaginary" and not authentic Muslim folklore.

Key words: Petar Konjović, Osman Đikić, Bosnia, folklore, *sevdalinka*.

МЕСТО И УЛОГА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА ХАРМОНИЈА У ОКВИРУ СРЕДЊЕГ МУЗИЧКОГ ОБРАЗОВАЊА НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Мр Наташа Нагорни Петров

Универзитет у Нишу
Факултет уметности
Катедра за теоријске предмете
cairni@junis.ni.ac.rs

Рад са називом *Место и улога наставног предмета Хармонија у оквиру средњег музичког образовања на територији Републике Србије* бави се приказом наставног предмета Хармонија као ужестручног предмета кога изучавају ученици свих одсека. Наставни предмет Хармонија на нивоу средњег музичког образовања обухвата теоријску наставу, практичну хармонизацију (израда хармонских задатака и практична хармонизација на инструменту) и хармонски диктат. У раду је обухваћена структура и наставни садржај наведеног предмета, и сходно томе место и улога коју заузима у систему средњег музичког образовања. Анализом наставних планова и програма, препоручених уџбеничких издања (уџбеника и пратеће уџбеничке литературе), метода рада, и ставова ученика који заврше средње музичко образовање, ствара се слика наставног предмета у коме је акценат на теоријској настави и изради хармонских задатака.

Рад са називом *Место и улога наставног предмета Хармонија у оквиру средњег музичког образовања на територији Републике Србије* део је жеље и намере да се наставним планом предвиди повећање фонда часова недељне наставе и створе оптимални услови за лакше савладавање препоручених наставних садржаја и корекцију наведеног става.

Кључне речи: Хармонија, настава, наставни план и програм, уџбеник.

УМЕТНИЧКА МУЗИКА У НАСТАВИ СОЛФЕЋА КАО ФАКТОР УСПЕШНОГ МУЗИЧКОГ РАЗВОЈА

Мр Игор Николић
Др Слободан Кодела
Универзитет у Нишу
Факултет уметности
igornik.fu@gmail.com, kboban64@gmail.com

Савремени захтеви педагогије солфеђа условљавају примену осмишљених методских поступака, чија се успешна реализација ослања на неколико типова музичке грађе – од дечјих и традиционалних песама са текстом посебно значајних у периоду музичког описмењавања, преко инструктивних примера наменски писаних за решавање конкретних мелодијских и ритмичких захтева, до примера преузетих из уметничке музике. У раду је приказан значај примене фрагмената уметничке музике у оквиру различитих приступа опажању и интонирању музичког садржаја у настави солфеђа, чиме се доприноси укупном развоју образованих и компетентних професионалних музичара. Емпиријски део рада доноси резултате истраживања изведеног на узорку студената Факултета уметности у Нишу (N=97). Истраживање је реализовано у циљу прикупљања релевантних података о утицају уметничке музике на одређене аспекте наставе, као и испитивања потребе за широм применом ове врсте музичког материјала, како у настави солфеђа, тако и у корелацији овог предмета са другим музичким дисциплинама.

Кључне речи: музичка педагогија, солфеђо, уметничка музика, интонирање, опажање.

НАРОДНА ПЕСМА КАО ИНСПИРАЦИЈА У СТВАРАЛАШТВУ СУЛЕЈМАНА ЋАТОВИЋА

Мр Нака К. Никшић
Универзитет у Београду
Учитељски факултет
paniknp@yahoo.com

Идеја коришћења народне песме и, уопште, народне музичке традиције у музичком образовању датира још из доба романтизма. Од тада на овамо елементи националног прожимали су композиције бројних композитора. Један од њих је и Сулејман Ћатовић који је стварао инспирисан народним песмама новопазарског краја. Његов скроман стваралачки опус није довољно познат широј јавности, те ћемо га представити у овом раду. Уз то, анализираћемо компоненте музичког израза у његовим композицијама са посебним акцентом на мелодију и мотиве народних песама. Овај рад треба да допринесе упознавању дела овог ствараоца, сагледавању народне песме као стваралачке инспирације, као и откривању могућности коришћења ових композиција као наставних садржаја у настави музичке културе у основној школи.

Кључне речи: народна песма, стваралачка инспирација, Сулејман Ћатовић.

НАРОДНИ ПЛЕСОВИ ЦРНОГОРСКЕ МАЊИНЕ У ИСТРИ

Бранислав Остојић
ГО ОШ „Риварела“ Новиград – Хрватска
ostojic.branislav@gmail.com

Његовање фолклора и њему блиских те сродних традиција код националних мањина у Истри има велики значај у данашњој друштвеној заједници уопће. При томе не смијемо заборавити да су мањине, често пута такозвани „мост пријатељства“ који повезује двије земље, односно два народа. Такво виђење

и поимање дотакнуте теме понукало ме да започнем са истраживањем, прикупљањем и записивањем етнокорееолошке грађе Црногорске националне мањине.

Значајка рада бити ће традицијски плесови Црногорске мањине који живе у мјесту Перој, недалеко Пуле (Истра). Како је сурова борба за слободу, током вјекова, била је једна од основних облика живота и рада у Црној Гори, многи записивачи су више пажње посвећивали народним пјесмама, док су плесове запостављали. Такођер, један од разлога је био и то што Црна Гора није имала стручних људи који би се бавили том тематиком. Прва вијест о доласку 13 православних црногорских породица у Истру датира још од 21. јула 1657. године, када је Млетачка власт из Венеције дозволила њихово насељавање. Тадашња власт је настојала од досељених породица створити вјерне поданике, односно да изгубе сва своја православна обиљежја. Ипак, током година, Црногорци су успјели сачувати своје пјесме, ношње, инструменте, обичаје и плесове.

У наставку рада доносим детаљан опис плесних игара и начин њихове изведбе: Зетско коло, Коло на коло, Вишњица род родила, Ово двоје, Ђевојко, Златна јабуко те Црмничко коло. Захваљујући Друштву перојских Црногораца „Перој 1657“ споменути плесови одржани су до дан данас. Уз сваки плес описао сам ритмички покрет ноге, нотне примјере и текстове пјесама који се пјевају уз плесове.

Кључне ријечи: Црногорска национална мањина, Перој, плесови, пјесме, Друштво перојских Црногораца „Перој 1657“.

НАУЧНА ИСТРАЖИВАЊА У КУЛТУРИ И НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЉЕЂЕ

Др Јеленка Пандуревић

Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет
Студијски програм српског језика и књижевности
jelenka.pandurevic@unibl.rs

Др Драгица Панић Кашански

Универзитет у Бањој Луци
Академија умјетности
Катедра за етномузикологију
dragicapanic.kasanski@gmail.com

Др Ирена Медар-Тања

Универзитет у Бањој Луци
Природно-математички факултет
Катедра за друштвену географију
etnologija@pmfbl.org

У раду се разматра функција фолклористичких теренских истраживања у процесу имплементације Конвенције о очувању и заштити нематеријалног културног наслеђа (Унеско 2003). У средишту су проблеми теоријске, термилошке и методолошке природе, који се разматрају на основу искуства и резултата рада на пројекту „Проучавање и заштита нематеријалне културне баштине Републике Српске“. Актуелизују се и проблеми учешћа научне заједнице у креирању културне политике, те интердисциплинарна рјешења у осмишљавању и реализацији научноистраживачких пројеката у култури.

Кључне ријечи: фолклористика, теренска истраживања, научноистраживачки пројекти, културна политика, нематеријална баштина.

ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ЛИРСКЕ ПЕСМЕ И ИГРЕ СА ПЕВАЊЕМ У НАСТАВИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

Др Биљана М. Павловић

Универзитет у Приштини – Косовска Митровица
Учитељски факултет у Призрену + Лепосавић
biljana.pavlovic@yandex.ru

Мр Анђелка Ковач

Школа за основно музичко образовање
Источно Сарајево
andjakovac@yahoo.com

Предмет рада је заступљеност шаљивих народних лирских песама и игара са певањем у основношколској настави музичке културе, као и значај који имају у васпитно-образовном процесу. Такође се разматра заступљеност шаљивих песама у усменом народном стваралаштву и њихова улога у свакодневном животу људи. Анализирају се уџбеници музичке културе од 1. до 4. разреда и утврђује које су шаљиве народне песме и игре са певањем заступљене у њима. Треба рећи да су ове народне песме и игре са певањем настајале спонтано, првенствено са циљем да забаве и разоноде, док су у тешким и озбиљним животним приликама имале задатак да охрабре и развеселе. Њихова заступљеност у настави неоспорно доприноси опуштенијој атмосфери, бољој комуникацији и толеранцији између ученика. Оне такође подстичу маштовитост, духовитост, проицљивост, јачају мотивацију за учествовање у наставном процесу. Шаљиве народне песме и игре са певањем доприносе потпунијем и свестранијем упознавању националног и духовног идентитета сопственог народа апострофирајући и величајући његов смисао за хумор. Ови садржаји буде оптимизам и духовну ведрину, осећање животне радости, љубави и слободе, што су вредности због којих треба да буду значајније заступљени у настави. Треба нагласити да није занемарљив ни значај који имају у моралном васпитању друштва. У рад су уврштени и примери са Косова и Метохије, што треба да допринесе афирмацији косовско-метохијског музичког фолклора у настави.

Кључне речи: шаљиве народне лирске песме и игре са певањем, настава музичке културе, основна школа.

КАДЕНЦА – ОД ИНТОНАЦИЈЕ ДО ИМПРОВИЗАЦИЈЕ

Мр Саша Павловић

Универзитет у Бањој Луци
Академија умјетности
Катедра за солфеђо и музичку педагогију
sasa.pavlovic@aubl.org

Формирање дур-мол система у коме се јасно издвајају тонални центар и хармонске функције, довело је и до употребе *каденце* као аудио или аудио-визуелног наставног средства у процесу музичког описмењавања. Традиционални начин примене каденце у настави солфеђа на овим просторима најчешће се своди само на распевавање и „упевавање“ кроз интонирање стереотипних каденцирајућих шаблона на основним хармонским функцијама, без систематичног рада и јасног образовног циља. Овакавим начином коришћења каденце умањује се значај и улога овог аудио-визуелног наставног средства у развоју музичког слуха и музичког мишљења. Како се на настави солфеђа у Републици Српској примењује функционална метода, циљ овог рада је да прикаже начине и могућности примене каденце од поставке и утврђивања различитих функција тонова у одређеном тоналитету до певања примера с листа и рада на импровизацији.

Кључне речи: Каденца, функционална метода, варијације, импровизација, хармонски слух.

МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ ИНФОРМАЦИОНО -КОМУНИКАЦИОНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У РЕАЛИЗАЦИЈИ НАСТАВЕ ПРЕДМЕТА МУЗИЧКА КУЛТУРА

Мр Саша Павловић

Универзитет у Бањој Луци
Академија умјетности
Катедра за солфеђо и музичку педагогију
sasa.pavlovic@aubl.org

Употреба наставних средстава и учила у процесу музичког васпитања и образовања у општеобразовним институцијама

има дугу традицију. Технолошки прогрес друштва и развој информационо-комуникационих технологија утицао је и на модернизацију наставних средстава и образовне технологије. Међутим, иако је човечанство на прагу четврте индустријске револуције, у већини школа на простору Републике Српске наставна средства за реализацију програма предмета Музичка култура се и даље свде на музички инструмент, таблу, уџбеник и различите техничке уређаје за репродукцију музичког материјала. Дакле, примена информационо-комуникационе технологије у реализацији курикулума предмета у домену музике на простору Републике Српске не постоји или је на веома ниском нивоу. Циљ овог рада је да упозна стручну јавност са могућностима примене савремених наставних средстава, софтвера и образовних технологија у реализацији модернизованих наставних програма кроз одређена наставна подручја предмета Музичка култура у основној школи.

Кључне речи: Музичка култура, информационо-комуникационе технологије, интерактивна табла, едукативни софтвер, *Music Teach Tech*.

СЛОБОДНЕ АСОЦИЈАЦИЈЕ И МУЗИЧКИ ПОЈМОВИ

Др Милена Петровић

Универзитет уметности Београд
Факултет музичке уметности

Катедра за солфеђо и музичку педагогију

Гордана Ачић

МШ „Др Војислав Вучковић“ Београд

Мр Вера Миланковић

Универзитет уметности Београд
Факултет музичке уметности

Катедри за солфеђо и музичку педагогију

vera.magare@gmail.com

Асоцијација је у психологији процес стварања менталних веза између дражи, осећаја, идеје или сећања у смислу сличности,

супротности и блискости. Асоцијације су повезане са феноменом сећања и памћења, јер се до учења долази повезивањем идеја и мисли (Ebbinghaus, 1885). Павлов је коришћењем објективне методе овог феномена, открио условни рефлекс. Успостављањем условног рефлекса, неутрална драж постаје условна (Југов, 1947), а дражи и одговори повезују се на основу задовољства (Thorndike, 1931). Слично, позитивне емоције које изазива слушање музике (Helsing, 2012), утичу на сећање и слободно асоцирање (Jones, 1964). Пракса уметности је психолошка активност (Jung, 1972), те вербални опис музике и личних реакција јесу основа за њено учење (Flowers, 2003) слушањем музике (Johnson, 2003). Док слободне асоцијације терапеут користи у психоанализи за идентификовање латентних конфликта пацијената, у свакодневном животу, музичка нумера коју слушамо може да нас подсети на догађај или на особу из прошлости.

Циљеви: Утврдити сличности и разлике између добијених асоцијација у оквиру група испитаника. Интересују нас врста, богатство и природа асоцијација на музичке појмове међу различитим групама музичара.

Метод: Слободно асоцирање испитаника на 30 задатих музичких појмова (по 5 музичких појмова у оквиру 6 различитих музичких области – инструменти, метар и ритам, композитори, стилови, темпо и артикулација, облици).

Испитаници: (укупно 250) подељени су у три групе: *студенти* (музичке педагогије и теорије [50], инструменталних одсека [50]), *професори* (солфеђа и теоретских предмета [50], инструмента [50]) и *музиканти* (50), самоуки музичари-извођачи.

Резултати ће бити приказани на научном скупу.

Кључне речи: асоцијације, музички појмови, емоције, сећање, памћење.

ХОЛИЗАМ КАО ОРИЈЕНТАЦИЈА У МУЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Др Емилија Поповић

Висока школа струковних студија
за образовање васпитача Пирот
e.popovic13@gmail.com

Др Данијела Видановић

Висока школа струковних студија
за образовање васпитача Пирот
daca.vidanovic@gmail.com

Основна претпоставка холистичке оријентације је сложеност односа између делова и целине. Људско биће се посматра у контексту свог окружења и повезаности са системима којима припада: породица, школа, нација, човечанство, природна средина, екосистем, итд. Као целина човек се развија и испољава на више нивоа: физичком/биолошком, психолошком (емотивном и интелектуалном) и духовном. У том смислу холистички интонирано васпитање „обраћа“ се целокупној личности детета, не запостављајући ни један аспект. Музика се најчешће везује за уживање и задовољство. Међутим, њена васпитна улога је веома значајна, с обзиром да подстицајно делује на свеукупан развој детета. Као универзални облик комуникације, музика омогућава холистички приступ, јер може да прожима све остале активности у различитим пољима интересовања. Посебно су за предшколски узраст значајне игровне музичке активности које омогућавају да се дете остварује као активно, креативно, интерактивно, емоционално и социјално биће. Као „дупликат“ стварности простор игре уз музику је зона комфора где дете може слободно да изрази себе и свој доживљај света без тензије и страха од неуспеха или могућих санкција.

Кључне речи: холистички приступ, предшколско дете, музичке активности, формативне године, игра.

УЛОГА ТРАДИЦИЈЕ У (ДЕ)КОНСТРУКЦИЈИ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ПОСЛЕРАТНЕ (МУЗИЧКЕ) УМЕТНОСТИ

Татјана Поповић, МА

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије музикологије
8sagittarius8@gmail.com

Отворити питање стања уметности и музике у времену као што је средина XX века није једноставно. Наиме, положај српске музике, и последично историје музике, није био на завидном нивоу. Да би се разумело стање уметности у специфичном времену као што је средина минулог века, мора се схватити какво је било целокупно историјско стање бивше Југославије, као матице српске уметности и културе. Новонастали социјалистички реализам је представљао начин организације целокупног уметничког и културног живота једног народа, вођен доминантном идеологијом власти и кроз утицаје владајућих политичких фактора. Култура је, на изванредан начин, могла да се схвати као „продужена рука“ политике, односно политика је путем културе могла да утиче на широке народне масе. Какву је улогу могла да игра традиција у изградњи послератног културног живота? Због чега су уметници социјалистичког реализма узимали музику минулих епоха као што су музика класицизма и романтизма за инспирацију приликом конструкције послератног уметничког и музичког живота? Подаци добијени истраживањима стања уметности и музике у послератном периоду откривају начине селектовања при избору инспирације за музику социјалистичког реализма. С друге стране, изградња практичног уметничког живота текла је паралелно са теоријским написима о истом услед непостојања теоријске мисли на које би послератни уметници могли да се ослоне приликом стварања својих дела. Дакле, да ли је у изградњи послератне уметности и музике на снази конструкција или маргинализован однос теорије и праксе који води ка деконструкцији? Релативизовање

поменутих односа ствара обресе деконструкције, а конкретнији одговори на питања могу бити пружени у редовима који следе.

Кључне речи: традиција, култура, социјалистички реализам, уметност, (де)конструкција.

ОПЕРСКА ПРОДУКЦИЈА И СТАВОВИ ПУБЛИКЕ ПРЕМА ФОРМИРАЊУ ОПЕРСКОГ РЕПЕРТОАРА: СТУДИЈА СЛУЧАЈА ОПЕРЕ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Др Ира Проданов Крајишник

Универзитет у Новом Саду

Академија уметности

iraprodanovkrajisnik@gmail.com

Почетком двадесетог века теза о смрти опере била је актуелна како код композитора, тако и код оних који су сматрани ауторитетима у области музикологије и социологије музике. Напредак науке и технике, откриће нових медија довели су у питање опстанак три столећа старе музичко-сценске форме, рођене у окриљу Фирентинске камерате. Међутим, новија историја показује да се опера опире и одбија да буде „музеј и археологија“. Не ради се само о новим концептима и облицима у којима се аутори изражавају, него и новим захтевима публике која у доба кризе реагује у складу са укупном културолошком климом друштва у кризи. Како је у таквим околностима могуће креирати оперски репертоар и како консултовати публику у вези са тим, настојаћу да прикажем на студији случаја Опере Српског народног позоришта у Новом Саду.

Кључне речи: опера, оперска продукција, публика, Српско народно позориште, музикологија.

ЕТНОКОРЕОЛОШКА ИСТРАЖИВАЊА ОБЛАСТИ ЈАЊА И ОКОЛИНЕ

МА Сања Пупац

Универзитет у Бањој Луци

Академија уметности

ЈУ Музеј Републике Српске

rupacsanja@gmail.com

Рад пружа информације о најновијим етнокореолошким истраживањима области Јања која су обављена током 2014. и 2015. године. Јањ је област која обухвата значајан дио општине Шипово на западу Републике Српске и Босне и Херцеговине а који по карактеристикама припада динарској плесној зони. Поменути крај је 50-их година обишла Јелена Допућа и забиљежила игре које је затекла на терену, а након ње, вршено је више стручно-научних истраживања од стране етномузиколога, чији је приоритет био биљежење вокалне праксе, док се народном игром код становништва које живи у овом крају нико стручно није бавио. Предметно истраживање вођено је траговима претходника, са циљем проналаска и биљежења актуелне играчке и музичке праксе на терену.

Кључне ријечи: Јањ, народна игра, Јелена Допућа, народна пјесма, теренска истраживања.

WORLD OF (MUSIC IN THE) WARCRAFT: ZNAČAJ MUZIKE U KONSTITUISANJU ELEMENATA NARATIVA IGRE

Спец. Маја Радивојевић

Универзитет у Крагујевцу

Филолошко-уметнички факултет

Катедра за музичку теорију и педагогију

radivojevic.maja@yahoo.com

У овом раду ће бити представљен значај музичке компоненте у конституисању наратива игре *World of Warcraft*, као једног од најзначајнијих и најмасовнијих виртуалних система MMORPG (massively multiplayer online role-playing games).

Naime, kako narativ ove igre karakteriše kompleksna struktura zasnovana na detaljnim predstavama odnosa različitih imaginarnih naroda (čije se karakteristike u velikom broju mogu povezati sa civilizacijama u „realnom“ svetu), igra je do sada bila istraživana u studijama teoretičara iz različitih oblasti. Zato, cilj ovog rada jeste problematizovanje muzičke uloge u obrazovanju elemenata narativa, sa posebnim osvrtom na prikazivanje funkcija različitih lajtmotiva (i funkcionalnih tema) kao i njihovih karakteristika pri predstavljanju društvenih frakcija unutar narativa igre, kao neodvojivi deo njihovog kulturalnog nasleđa.

Prikaz muzičke mreže u ovom radu će obuhvatiti analizu najbitnijih muzičkih tema (rasa likova i civilizacije koje predstavljaju), kroz povezivanje karakteristika tih tema sa osobinama datih likova i ulogama koje oni imaju u narativu igre. Rad će se bazirati na dve metodologije: pristupu teoretičarke Klaudije Gorbman (Claudia Gorbman) muzici u filmu i teoretičara Kofija Agavua (Kofi Agawu) i Rejmonda Monela (Raymond Monelle) baziranom na semiotičkim iskazima u muzici.

Кljučне речи: World of Warcraft, narativ, muzička tema, topike, primenjena muzika, lajtmotiv.

МУЗИКОЛОГИЈА У СРБИЈИ – ИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЈА И РАЗВОЈ У ОКВИРУ НОВЕ КУЛТУРНЕ ПОЛИТИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ (1948–1985)

Бојана Радовановић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Докторске студије музикологије
br.muzikolog@gmail.com

Почеци музиколошких активности у Србији везују се за прве године 20. века. Већ тада су постојале намере за писање историјског прегледа развојних тенденција у српској музици, а критичарска и публицистичка писана реч о музици су у то време биле на врло високом нивоу. Најистакнутији музички пис-

ци у Србији прве половине 20. века, било да је реч о краћим чланцима, критикама или нешто дужим прегледима и књигама, били су претежно композитори, који су, поред свог стваралачког рада, осећали дужност да за собом оставе и траг писане речи, те да на неки начин образују публику заинтересовану за уметничку музику. Ипак, развој музикологије није могао отпочети у пуном сјају пре оснивања одређених институција неопходних за осамостаљивање ове научне дисциплине.

У Југославији након Другог светског рата јавља се идеја о стварању „нове уметности“ за „новог човека“, која ће бити прожета „новим, здравим мислима“, али без одбацавања оних вредности које су и пре рата биле актуелне и цењене. Из такве културне политике произлази потреба за институцијама које ће научно и теоријски подржати нове уметничке тенденције, а, такође, и отпочети рад на изучавању српске и југословенске уметничке прошлости. Оснивањем Одељења за историју музике и музички фолклор на Музичкој академији у Београду и Музиколошког института Српске академије наука 1948. године створени су услови за школовање стручњака и научно проучавање уметничких достигнућа домаћих аутора, те је, самим тим, отворено сасвим ново поглавље у историји југословенске и српске уметности и науке. Циљ овог рада је сагледавање континуитета развоја музиколошке дисциплине у Србији током 20. века, са посебним освртом на дешавања у првим деценијама након Другог светског рата.

Кључне речи: музикологија, Факултет музичке уметности/Музичка академија у Београду, педагогија, српска музика, традиција.

ПЕСМЕ ЗА РОЈЕЊЕ ПЧЕЛА У СРБИЈИ

Др Сања Ранковић

Др Мирјана Закић

Универзитет уметности у Београду

Факултет музичке уметности

Катедра за етномузикологију

sanjaetno@gmail.com; mira.zakic@gmail.com

Пчеларство, као важна привредна делатност, подразумевало је низ обредних активности, међу којима су били и вокални изрази упућени „матици“ која предводи рој. Ретки примери овог жанра у етномузиколошкој литератури последица су поступног нестајања старијих акционалних, вербалних, вокалних форми које су пратиле извођење овог обреда током последњих деценија.

Имајући у виду раритетност пчелских песама у писаним изворима и њихову слабу очуваност у пракси Србије, сматрамо изузетно драгоценом грађу коју смо забележиле у више насеља централног дела Косова и Метохије, крајем 2015. године, а која обухвата и музичке примере функционално означене од представника локалних заједница као песме које се изводе „кад се роје“ или „маме пчеле“. На нивоу поетског система, њихова жанровска идентификација испољена је кроз карактеристичне (променљиве) рефрене („мат“ и „кот“) и семантику основних стихова којом се јасно реферира на ефекат и, уз бираних израза, исказује поштовање према матици. Са музичке стране, песме углавном представљају специфичну комбинацију мелодијски развијенијих и речитативних сегмената, изведених понекад у маркантном фалсету и са звиждањем на крају музичко-поетских целина.

Будући да се песмама за ројање пчела често приписује импровизациони карактер, њихова вишестратна бележења од истих извођача на терену дају аргументоване увиде у степен постојаности и променљивости музичког и поетског израза на истраживаном простору. Поред тога, минуциозне транскрипције и теренски наративи омогућавају компаративни приступ са вокалним текстовима и контекстима овог жанра забележеним у другим крајевима Србије.

Кључне речи: ројење пчела, матица, музичко-поетска семантика, импровизација.

СТИХИРЕ НА ГОСПОДИ ВОЗВАХ ВЕЛИКОГ ВЕЧЕРЊЕГ ИЗ СЛУЖБЕ СВЕТОМ САВИ У РУСКИМ НЕУМСКИМ РУКОПИСИМА XVI–XIX ВЕКА

Др Ана Рашковић

самостални истраживач, Београд

a.rashkovich@gmail.com

У раду ће бити приказан микроциклус стихира на *Господи возвах* Великог вечерњег из Теодосијеве Службе Светом Сави у руским неумским рукописима XVI–XIX века. Ова студија представља наставак саопштавања резултата нашег петогодишњег научно-истраживачког рада у рукописним одељењима најзначајнијих руских библиотека (Руска државна библиотека, Историјски музеј, Руски државни архив у Москви, Руска национална библиотека и Библиотека Академије наука у Санкт-Петербургу, Библиотека Тројице-Сергијеве лавре), у којој смо пронашли 218 руских рукописа (175 текстуралних и 43 музичка) насталих од краја XIV до почетка XX века са службама српским светима – Симеону, Сави, Арсенију, Милутину и Лазару.

Микроциклус стихира на *Господи возвах* Великог вечерњег из Службе Светом Сави у руским нотираним преписима, записан је интегрално у свега два стихирара: делимично у РНБ.Кир.-Бел. 586/843 из XVI века и потпуно у РГБ.ф.379, № 64 из средине XVII века. Међутим, стихира-славник *Славы у всех* се налази у чак 27 неумских рукописа и има три мелодијске варијанте, што показује да је ово убедљиво најзаступљенија, а сасвим сигурно и најомиљенија стихира из служби српским светима у руским нотираним рукописима.

У раду ће бити изложене наше транскрипције стихира у анализу напева са аспекта искоришћених мелодијских формула, а такође ћемо показати и њихову везу са богослуженим поетским текстом. Посебну пажњу ћемо усмерити на текст и напев стихире-славника и показати како је руски мелограф музиком тумачио овај српски богослужбени текст.

Кључне речи: стихира, неумска нотација, руски рукописи, Велико вечерње, анализа, транскрипција.

**КОЛО НА КОЛУ – СИНХРОНИЗАЦИЈА ПОКРЕТА У ГРУПНОМ/
КОЛЕКТИВНОМ ИЗВОЂЕЊУ
МА Гордана Рогановић**

ВШССОВ у Кикинда
Докторске студије етномузикологије
Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
gordana.roganovic021@gmail.com

Коло на колу у традиционалној пракси представља формацију два кола распоређених у вертикалном правцу где играчи доњег кола играјући носе на раменима друго коло играча. Када се ради о примерима троструког кола са још једним (трећим) редом играча, назив формације се мења. Двоструко и троструко коло раширено у вертикалном правцу у визуелном погледу оставља утисак импозантне играчке фигуре. Као једна од најкомплекснијих и најсложенијих кореографских формација, кроз њено извођење се персонификује изузетна извођачка вештина. У изванредној комбинацији физичких и менталних способности перцепција ритма као једна од најважнијих категорија значајно утиче на почетни импулс покрета приликом реализовања комплексних сегмената игре. Након удубљивања у тематику о двоструком и троструком колу и сумирања свих података, првобитна сазнања о историјској прошлости, амбијенту и намени извођења подстакла су ауторку на размишљање о другим темама које нису биле исцрпљене у досадашњим академским истраживањима. Правовременост (тајминг) покрета, појам и дефинисање групног/колективног извођења и интерперсонални односи у групи, способност и вештина у координацији покрета, динамика и процес синхронизације покрета свих учесника неке су од тема које ће бити предмет анализе у раду.

Кључне речи: Коло на колу, група, синхронизација, процес, техника и вештина.

**РАСПРОСТРАЊЕНОСТ ОБРЕДНИХ ПОВОРКИ
ГОДИШЊЕГ ЦИКЛУСА НА ПРОСТОРУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
И ЊИХОВЕ ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ**

МА Ивана Росић
Универзитет у Бањој Луци
Академија умјетности Бања Лука
Катедра за етномузикологију
ivanadabic82@yahoo.com

Маскиране поворке људи које иду улицама, пјевајући и играјући, нису биле само тековина земаља у окружењу, Европе или свијета, већ су као нешто универзално и општељудско, биле присутне и на простору Босне и Херцеговине, о чему свједоче како подаци из литературе, тако и теренска истраживања новијег датума.

Намјера овог рада није да говори о временском континуитету, односно дисконтинуитету, у извођењу обредних поворки годишњег циклуса обичаја, нити да их анализира компаративном методом. Превасходни циљ рада јесте да се представе резултати теренског истраживања насталих на простору Босне и Херцеговине, односно да се укаже на заступљеност обредне праксе годишњег циклуса обичаја данас.

Теренска истраживања вршена су у периоду од децембра 2011. године до маја 2014. године у крајевима гдје је обредна пракса била заступљена, а за коју се сазнало захваљујући информаторима са терена, али и урађеним анкетама становништва помоћу претходно састављеног упитника.

На основу прелиминарних резултата на простору Босне и Херцеговине најзаступљеније обредне поворке годишњег циклуса обичаја које се данас могу пронаћи на терену изводе се у зимском периоду и називају се чаројице, коледавци (коледаре) и машкаре. Док се у прољећном, односно љетном дијелу године, још понегдје могу забиљежити обредне поворке лазарица, додола (дојдола) и кишних дова.

У овом раду ће се говорити о основним карактеристикама горе поменутих обредних поворки, њиховој распрострањености,

начину извођења, музици, игри и маскирању као главним одликама синкретичке цјелине.

Кључне ријечи: обредне поворке, зимски циклус, прољећни циклус, музика, игра.

ПУТЕВИ И ИЗАЗОВИ РАЗВОЈА РУСКОГ ПИЈАНИЗМА ПОСЛЕ ПАДА БЕРЛИНСКОГ ЗИДА

Александар Сердар

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за клавир
sasaserdar@gmail.com

У раду се осветљава деловање значајних руских пијаниста и педагога који су после пада Берлинског зида добили прилику да раде у великим европским музичким центрима – Мадриду, Минхену, Токију, ХанOVERу, Келну и Салцбургу. Делатност Трифонова, Гаљушаса, Володоса, Башкирова, Вирсаладзе, Луганског, Горностајеве, Крајњева и других афирмисала је рад нове генерације руских пијаниста и педагога у Европи, али је преко њих био омогућен и повратни утицај. Циљ рада је сагледавање резултата њиховог сусрета са актуелним тенденцијама у светском пијанизму и осветљење значаја њиховог потоњег повратка у Русију за даљи развој руске пијанистичке школе. Полазна претпоставка анализе је да је управо овај спој различитих искустава био је основа на којој се данас граде успеси младих руских пијаниста на интернационалном подијуму.

Кључне речи: пијанизам, историја пијанизма, руска пијанистичка школа, руска музика, извођаштво.

СТИЛ НАСТАВНИКА У УПРАВЉАЊУ РАЗРЕДОМ У НАСТАВИ МУЗИКЕ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ

Мр Славица Стефановић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за солфеђо и општу музичку педагогију
sarica@eunet.rs

Сваки наставник има свој, специфичан, релативно стабилан и доследан склоп понашања у различитим ситуацијама у одељењу. Тај склоп понашања представља његов стил у управљању разредом. У овом раду, после дефинисања појма *управљање разредом*, биће приказани различити стилови руковођења наставника и њихови ефекти. Такође, биће изложени резултати емпиријског истраживања у коме су учествовали наставници музике који предају у основној школи, као и њихови ученици. На тај начин биће откривено који наставнички стил доминира у настави музике у основној школи. Полазећи од чињенице да основа квалитетне и успешне наставе у основној школи јесте задовољство ученика наставничким стилем у раду ће бити дат приказ резултата истраживања са ученицима.

Кључне речи: музичка педагогија, настава музике, музичка култура, основна школа, управљање разредом.

(РЕ)КОНСТРУКЦИЈА НАСТАВНИХ ПЛАНОВА И ПРОГРАМА ПРЕДМЕТА КОНТРАПUNKT У СРЕДЊОШКОЛСКОМ МУЗИЧКОМ ОБРАЗОВАЊУ – НЕЖНОСТ И/ИЛИ ПОТРЕБА?

Др Данијела Стојановић

Универзитет у Нишу
Факултет уметности у Нишу
Катедра за теоријске предмете
daniijela63@yahoo.com

У раду ће бити приказан кратак хронолошки преглед промена у наставним плановима и програмима у средњошколском му-

зичком образовању до данас, на примеру једног од стручних предмета – Контрапункт. Имајући у виду да се пуних 20 година наставни планови и програми нису мењали (последња промена била је 1996. године), поставља се питање да ли је она данас неопходна и потребна. Такође, још 2001. године започело се са реформом образовања, али се, за разлику од високошколског, у средњошколском образовању оне нису у потпуности спровеле. Наставни предмет Контрапункт изучава се у континуитету, у 3. и 4. разреду средње музичке школе и на 1. и 2. години високошколских установа музичког образовања.

У овом раду ћемо покушати да одговоримо на нека питања која се тичу неопходности и/или потребе реконструисања наставних планова и програма на конкретном примеру једног од наставних предмета, а може послужити и за сагледавање проблема истородних предмета. Да ли су и у којој мери наставни планови и програми у средњим музичким школама из предмета Контрапункт усаглашени са плановима и програмима у високошколским установама? Да ли постоји нужност или потреба за конципирањем нових наставних планова и програма, који би се касније надоградиле на факултетима и самим тим допринели континуираном изучавању предмета? Да ли је неопходно и/или потребно наставне планове и програме у средњошколском и високошколском музичком образовању реконструисати у интегрисане наставне планове и програме?

Кључне речи: наставни планови и програми, наставни садржаји, Контрапункт, средњошколско образовање.

RETORIKA U INTERPRETACIJI MUZIKE XVII VEKA

Dr um. Svetlana Stojanović Kutlača

MŠ „Josip Slavenski”, Beograd
Odsek za ranu muziku
svetlanastojanovic@gmail.com

Prema Kvintilijanu (Quintiliano) cilj retorike je da obezbedi da poruka stigne u um slušaoca, zadrži njegovu pažnju i pobudi njegova osećanja: da bi bio ubedljiv orator mora da ima argumente; da bi

mogao da pouči – manire (tehniku); da bi mogao da očara publiku neophodno je da poseduje strast. Antičke principe retorike usvajaju barokni kompozitori početkom XVII veka. Tradicionalni elementi retorike *inventio, dispositio, elocutio, memoria i pronuntiatio* mogu se prepoznati i u sredstvima koja stoje na raspolaganju muzičkom izvođaču: odabiranje instrumenta (glasa), intonacije, boje tonaliteta u sistemu nejednake temperacije, pokreta, tempa, fraziranja, artikulacije, agogike. Jedan od najznačajnijih retoričkih postupaka koji direktno vodi slušaoca ka značenju je emfaza (od grčkog *emphanain* – sijati). U muzici se emfaza ostvaruje promenom boje, artikulacije, kvaliteta tona, namernim kašnjenjem u odnosu na očekivani trenutak, poigravanjem sa očekivanjem slušaoca, primenom zastoja, humora, iznenađenja. O emfazi govori engleski kompozitor Čarls Avison (Avison) i kaže da ona čini bitan deo izvrsnosti, jer nešto mora biti potisnuto u senku kako bi drugo bilo jače osvetljeno. Realizacija emfaze u muzici vodi ka postupcima promene osnovne strukture, postupcima ektemporizacije: neujednačenost (inegalitet, infleksija), aspiraciju i suspenziju, ornamentaciju, variranje i improvizaciju.

Cilj postupaka ektemporizacije je izražavanje afekata. To su praktično bili stereotipi, retoričke figure koji su u celini konkretnog dela dobijali posebno značenje. Afekti se postupno individualizuju i retorika se od intelektualnog i racionalnog koncepta razvija u smeru subjektivnog izraza. U radu na kompozicijama italijanskog baroka demonstriraju se različiti postupci ektemporizacije, zasnovani na dekoraciji melodije (diminucija) ili šifriranog basa i objašnjava njihova retorička uloga u muzičkom toku.

Ključne reči: muzičko izvođaštvo, interpretacija, retorika, emfaza, barok, ektemporizacija, afekti.

СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ КРОЗ ИГРУ У ФУНКЦИЈИ РАЗВИЈАЊА МУЗИКАЛНОСТИ КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Јасмина Столић, МА

Висока школа струковних студија за васпитаче
„Михаило Палов“ Вршац
jasa.stolic@gmail.com

Сања Војнов, МА

Академија уметности Нови Сад
vojnovsanja@gmail.com

Слушање музике као активност у васпитно-образовним установама и установама за професионално музичко образовање, представља занимљиво, али како се чини, и даље недовољно истражено подручје музике, које према мишљењу многих аутора у великој мери доприноси развоју музикалности код деце предшколског узраста. Истраживањем ове области дошло се до интересантних запажања о заједничким карактеристикама као и о различитостима у примени слушања музике у поменутим установама. У раду је примењен теоријски оквир улоге и значаја активности слушања музике у васпитно-образовним установама и у оквиру предмета Солфеђо у припремном разреду основне музичке школе. Дат је осврт на начине слушања музике, опажања њених елемената, утврђивања, као и критеријум за избор композиција. С обзиром да програмска концепција васпитања и образовања, на разним узрастима, почива на идеји да дете кроз игру учи и на такав начин израста у активно и креативно биће, у овом раду све предложене активности представљене су кроз игру.

Кључне речи: слушање музике, музикалност, игра, предшколско васпитање и образовање, солфеђо.

КОМПАТИБИЛНОСТ ЈЕДИНИЦА УЏБЕНИЧКОГ КОМПЛЕТА МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ СА АСПЕКТА УЛОГЕ У ВОКАЛНОМ РАЗВОЈУ

Др Александра Стошић

Универзитет у Београду
Учитељски факултет
aleksandra.stosic@uf.bg.ac.rs

У раду се описују стратегије методичког обликовања спреге уџбеника, звучног материјала и приручника музичке културе са акцентом на сагледавање могућих оквира који утичу на регулисање исхода везаних за вокални развој. Циљ је дефинисање параметара и индикатора за анализу јединица уџбеничког комплета чиме се открива теоријска основа на коју се ослања наставни процес музичке културе. Разматра се концепт спиралног курикулума који утиче на избор музичке грађе, нарочито улазне, а потом њене надоградње као једна од детерминанти развоја вокалних способности. У раду се истиче значај народне мелодије и њених карактеристика као основа на којој треба да се заснива почетно музичко образовање. Анализирају се програмски захтеви и начин њиховог адаптирања при уланчавању у методичким упутствима приручника са посебним освртом на систем који аутор уџбеничког комплета нуди од првог до четвртог разреда основне школе. Педагошке импликације рада залазе у креирање принципа у организацији јединица уџбеничког комплета чиме се подвлаче разлике и сличности са ранијом музичком уџбеничком литературом. Намера је да се у постојећи систем експертизе уџбеника угради нови угао сагледавања евалуације музичке литературе чиме би се поставила платформа за будућу надоградњу у развоју теорије уџбеника.

Кључне речи: музичка култура, уџбеник и звучни материјал, приручник, вокални развој, народна мелодија.

ЖИВОТ И ДЕЛО ДРАГОЈА ЂЕНАДЕРА У КОНТЕКСТУ РАЗВОЈА
НАЦИОНАЛНОГ СТИЛА У СРПСКОЈ МУЗИЦИ 20. ВЕКА
30 ГОДИНА ОД СМРТИ КОМПОЗИТОРА

Др Небојша Тодоровић

Универзитет у Нишу
Факултет уметности
bunibrod@gmail.com

Српски композитор из Босанске Крајине Драгоје Ђенадер (Милошево Брдо, округ Босанска Градишка, 1930 – Сарајево, 1986), значајна је стваралачка личност у историјском развоју музике у Босни и Херцеговини после Другог светског рата. Припада другој генерацији композитора у Босни и Херцеговини који су се школовали у Сарајеву или у градовима нове Социјалистичке Југославије у којима су постојале високе музичке школе и институције. Поред Ђенадера, према Ивану Чавловићу (2011) у ову групу композитора спадају Бранко Грковић, Авдо Смаиловић и Нада Лудвиг Печар. Музичко школовање је започео у Земуну, у дому за ратну сирочад, где је добио прве подуче у музици. Велики преокрет у његовом животу настаје 1949. године када прелази у Сарајево где започиње систематско музичко образовање. Завршава Средњу музичку школу 1953, Вишу педагошку школу 1959. и теоријски одсек Музичке академије у Сарајеву 1959. године. Студиј композиције у класи Војина Комадине, завршава 1981. године, са *Концертом за кларинет и оркестар* који представља његово најзначајније дело веће форме. Сарајево је пресудно утицало на живот и стваралаштво Драгоје Ђенадера. Ту је засновао породицу, непрекидно се школовао и усавршавао, почео је да ради као професор на Педагошкој академији. Ту је започео – средином педесетих година – са компоновањем, ту су му извођена и штампана дела, али, почели су и први неспоразуми са званичним институцијама. Једно време је чак и напустио Сарајево, и од 1967. до 1971. године, одлази у Србију и предаје у Војној музичкој школи у Земуну, где се превремено, због нарушеног здравља, пензионише. По повратку у Сарајево, до краја

живота, посвећује се искључиво музици и компоновању. То је и период највеће композиторске активности Драгоје Ђенадера када настају његова најзначајнија дела. У овом раду ће бити представљени и критички сагледани кључни подаци из композиторске биографије и биће представљен његов опус у контексту идеја о развоју националног стила у српској музици 20. века. Циљ је да се покаже, на основу зрелих дела која су настала седамдесетих година и почетком осамдесетих, да би се композиторски развој и стваралаштво кретали узлазном линијом и као осавремењавању музичког језика.

Кључне речи: Драгоје Ђенадер, српска музика, национални стил, Сарајево, Босна и Херцеговина.

ПРОЛЕГОМЕНА ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЕТИКУ ОЈКАНА
У СРПСКОЈ ТРАДИЦИЈИ

Др Бранко Ђупурдија

Филозофски факултет у Београду
bcupurdi@f.bg.ac.rs

Међу истраживачима српског фолклорног наслеђа постоји извесна подвојеност о могућности и потреби систематизације ојкана и социјалних односа на којима ојкан почива. Једни сматрају да има потребе за тим, а други су против тога. У нашем раду ће бити изнети ставови и једних и других. Сматрамо да је ова систематизација не само неопходна него и да је услов напретка у даљем проучавања ојкана, а у извесном смислу се може рећи и других кратких лирских форми. Једину, рекли бисмо почетну, типологију ових лирских песама урадио је Милан Дивјак у књизи *Лички ојкани: бећарски дивани Лике* (Нови Сад, 1987, 7–18), у којој је ојкане сврстао у двадесет група. Задатак наших истраживања је да покаже, макар на једном локалном или регионалном нивоу, да ојкан натапа све важније области друштвеног живота појединца и његове локалне заједнице и неке најважније области глобалног друштва: описује навике,

стремљења и вредносни ситем људи, пределе, села и градове, односе у породици, прела, однос према раду, загледање и љубави „цура и дечака“, коло, свдос, растанке, убиства, смрт, жалост, печалбу, тамбурице, бећаре, војску (партизане, усташе, четнике, талијанску и немачку војску), рат, политичке односе, представнике власти и државе и друге теме. Систематизација ојкана ће бити проведена на основу социјалног критеријума, којем ће по потреби бити додат један или више бочних критеријума. Односи се на ојкане Срба из Дрежнице, на тремеђи Горског котара, Лике и Хрватског приморја, које смо сакупљали у последње три деценије (1985–2015). Очекујемо да ћемо добити до сада најпотпунију ако не и прву потпуну социјалну поетику ојкана у једној динарској регији, која ће моћи да се упоређује са истим поетикама у другим динарским регијама и са социјалном поетиком бећарца у панонској регији, које тек треба учинити. То би могла бити поуздања основа за уочавање сличности и разлике у социјалним поетикама ојкана и бећарца и за потпуније одређење њиховог жанра.

Кључне речи: ојкан, српска традиција, социјална поетика, Дрежница, бећарац.

МУЗИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ У ЛЕСКОВАЧКОМ КРАЈУ – ПОСЛЕРАТНА ХРОНИКА

Др Јелена Цветковић Црвеница

Универзитет у Нишу
Факултет уметности у Нишу
Департман за музичку уметност
lesnjakjelena@gmail.com

У културној историји Лесковца постоје многе неистражене области, важније можда од подсећања на почетке музичког образовања. Један од разлога због којих управо ова тема заслужује да буде разматрана јесте утицај појединих личности на формирање нашег културно-историјског бића. Један од оних који су поставили темеље хорске музике у Лесковцу још давне 1895.

године био је Станислав Бинички, човек чији је пионирски рад у развијању култа певања у хору и образовања слушалачке публике свакако важан за почетак развоја музичког образовања у овом крају. Ипак, професионалном неговању музичке културе пажња се поклања тек након Другог светског рата, када је у Лесковцу почела са радом Музичка школа, а са њом и културни живот града.

Кључне речи: традиција, музичко образовање, Музичка школа, лесковачки крај.

ДЕЛА СТЕВАНА ХРИСТИЋА НА СЦЕНИ НИШКОГ ПОЗОРИШТА ПЕДЕСЕТИХ ГОДИНА ХХ ВЕКА

Соња Цветковић

Универзитет у Нишу
Факултет уметности
Департман за музичку уметност
cvetkos@mts.rs

У раду се говори о музичким, културним и друштвеним околностима које су пратиле извођења појединих дела Стевана Христића у нишком Народном позоришту педесетих година прошлог века. Захваљујући Илији Маринковићу, диригенту Музичке гране Народног позоришта у Нишу који је студије композиције завршио у Христићевој класи на Музичкој академији у Београду и који се веома анагажовао на пропагирању музике свог професора, нишка публика је у овом периоду присуствовала премијерном извођењу значајних остварења Стевана Христића и то у посебним приликама. У оквиру прославе седмогодишњице ослобођења Ниша у Другом светском рату 1951. године, организовано је гостовње Народног позоришта из Београда са балетом *Охридска лејенда*. Три године касније, приликом обележавања стопедесетогодишњице Првог српског устанка (1954) ансамбл нишког позоришта приказао је комад *Чучук Шиана*, а исте године премијерно је изведена и Шекспирова *Зимска бајка* са Христићевом музиком. О томе како су се ова дела уклопила у званичну иконографију социјалистичких празника и идеолошку матрицу послератне кул-

турне политике сведочи локална штампа. Планирани концерт у част педесетогодишњице Христићевог уметничког рада (1957) којем је требало да присуствује и сам композитор није реализован али је са пијететом обележена његова смрт – комеморативним концертом одржаним у септембру 1958. године у Народном позоришту у Нишу, у чијој организацији су учествовали државни и локални културни радници и партијски функционери.

Кључне речи: Стеван Христић, Илија Маринковић, Народно позориште у Нишу, музичке институције, културна политика педесетих година XX века.

КОНТЕКСТУАЛНА ПИТАЊА МОДЕРНИСТИЧКЕ ПАРАДИГМЕ У МУЗИЧКОМ ИЗВОЂАШТВУ

Стефан Цветковић

Универзитет уметности у Београду
Факултет музичке уметности
Катедра за музикологију.
stefan.cvetkovich@gmail.com

Перцепција модернизма у пољу музичког извођаштва егзистентна је у савременој музиколошкој литератури и углавном се заснива на препознавању неких од карактеристичних видова приступа чину интерпретације музичког дела који произлазе из принципа рационалности, објективизма, позитивизма и других историјских модела и поставки мишљења. У раду се настоји извести контекстуализација модернистичке парадигме у музичком извођаштву кроз сагледавање њених идеолошких исходишта у теоријској, научној и филозофској мисли времена у којој се формирала. Такође, музиколошка опсервација ове проблематике има за циљ да у компаративном приступу симптомима дате парадигме унутар одабраних дисциплина, модернизам у музичком извођаштву презентује као интегрални сегмент интелектуалних настојања епохе.

Кључне речи: модернизам, музичко извођаштво, музикологија, интерпретација, парадигма.

СРПСКА ДУХОВНА МУЗИКА У НАСТАВНИМ ПРОГРАМИМА ЗА МУЗИЧКУ КУЛТУРУ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ (у периоду од завршетка Другог свјетског рата до данас)

Др Драгана Цицковић Сарајлић

Универзитет у Приштини - Косовска Митровица
Факултет уметности у Приштини - Звечан
dsarajlic@gmail.com

У раду се говори о заступљености српске духовне музике у наставним програмима за музичку културу у основној школи у периоду од завршетка Другог свјетског рата до данас. Разматрају се разлози искључивања српске духовне музике из наставних програма у периоду од 1945. године до деведесетих година XX вијека, као и настојања њеног увођења у наставу током деведесетих година. У данашњем времену, када се на највишем националном нивоу воде расправе о могућем укидању предмета Веронаука, чиме би ученици били ускраћени у стицању знања о сопственој вјери, аутор указује на значај наставе музичке културе, кроз чије садржаје духовног карактера је могуће допринијети остваривању задатака вјерског обрзовања и васпитања у основној школи. У том смислу, у раду ће бити наведене композиције духовне тематике (за пјевање и слушање) којима треба обогатити наставне програме за основну школу, што би допринијело бољем упознавању и његовању српске духовне традиције, вјерском образовању и васпитању.

Кључне ријечи: српска духовна музика, настава музичке културе, наставни програми, основна школа

VATROMET NEUZALUDNIH IZGARANJA:
FILMSKA MUZIKA VOJISLAVA VOKIJA KOSTIĆA

Dr Marija Ćirić

Univerzitet u Kragujevcu
Filološko-umetnički fakultet
Katedra za muziku u medijima
marijamcivic@yahoo.com

Vojislav Voki Kostić (1931–2010), jedan je od najplodnijih srpskih kompozitora primenjene muzike. Njegovo ime vezano je za blizu 500 naslova iz domena pozorišta, filma, radiofonije i televizije. Muzikom je opremio više od 40 dugometražnih igranih filmova, demonstrirajući dinamične strukture, aktivne u kontekstu narativnog procesa. U njegovom filmskom opusu koncept tradicije figurira na više načina. Povremeno je pristupao tradicionalnoj formi, klasičnoj partituri. Prisutnost tradicije izvesna je i u rekonstrukciji (ili dekonstrukciji) obrazaca koji mogu da referiraju na udaljene (teatarske) epohe – muzika u funkciji komentara na način antičkog hora, model kroz koji će ovaj kompozitor ostvariti provokativne kreacije. Verovatno najčešće, tradicija u filmskoj muzici Vokija Kostića nosi folklorno obeležje: poniranje u narodnu muzičku baštinu, srpsku i romsku, ali uvek oblikovanu na nekonvencionalan, najmanje očekivan način.

Filmsko muzičko stvaralaštvo Vojislava Vokija Kostića razmatraćemo kroz partiture (igranih filmova) koje reflektuju bogatstvo primenjenih postupaka, odnosno, sposobnost kompozitora da bez ustezanja pristupi raznorodnim žanrovima sedme umetnosti: *Orlovi rano lete* (Soje Jovanović, 1966), *Nevinost bez zaštite* (Dušana Makavejeva, 1968), *Biće skoro propast sveta* (Aleksandra Petrovića, 1968), *Biciklisti* (Puriše Đorđevića, 1970), *Ko to tamo peva* (Slobodana Šijana, 1981), *Balkanski špijun* (Božidara Nikolića i Dušana Kovačevića, 1984), *Život je lep* (Bore Draškovića, 1985).

Ključne reči: Vojislav Kostić, film, filmska muzika, partitura, tradicija.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна и универзитетска библиотека
Републике Српске, Бања Лука

781.7(048.3)
783(048.3)
78.072(048.3)

НАУЧНИ скуп Владо Милошевић: етномузиколог,
композитор и педагог (2016 ; Бања Лука)

Традиција као инспирација : апстракти / Научни скуп
Владо С. Милошевић, етномузиколог, композитор и педагог,
Бања Лука 15. и 16. април 2016. ; [уреднице Соња
Маринковић, Санда Додик, Драгица Панић Кашански]. -
Бања Лука : Академија умјетности, 2016 (Бања Лука : Арт
принт). - 96 стр. ; 21 cm

Тираж 80. - Текст ћир. и лат.

ISBN 978-99938-27-20-7
COBISS.RS-ID 5796888